

NEGYEDIK SZAKMÁM TÖRTÉNETE

Úti-élményeimet összefoglaló könyvemben, amelynek a *Konzervált útipor* címet adtam, elmeséltem életem nagyobb kiruccanásait. Ennek utolsó fejezetében írtam le Tengizben munkával eltöltött kétszer egy hónapomat. Azért kerültem arra a helyre, amiről a legtöbb negatív mítosz kering Magyarországon, mert a Hungarocamiontól – mivel volt kirendeltség-vezetőként túlzottan beleláltam azoknak a kártyájába, akik a vezérigazgató csere után a céget igyekeztek úgy privatizálni, hogy ők se járjanak rosszul – az éppen aktuális vezér eltanácsolt (teljes végkielégítéssel, ami azonban akkor még nem milliókat jelentett), bár 56-évesen az úgy nevezett védett korban voltam.

Az itt írásba foglalt események és élményeim természetesen saját véleményemet tükrözik, nem tekinthetőek dokumentum jellegűnek, de annak ellenére, hogy egyazon dolgot két ember mindig valamennyire különbözőképpen lát, remélem, hogy azok a személyek, akiket szerepeltetek, sok dolgot találnak benne, amelyek azonosak saját élményeikkel. Ez annál is valószínűbb, mivel ez az időszak életemből egybeesett a magyar takarítóipar hatalmas fejlődésének szakaszával.

Kínai élelmiszer

Tengizből való végleges visszatérésem után a munkahely-keresésre koncentráltam. Már ismertem a pénz természetét, tudtam jól, hogy szívesen elfogy, de a számlát csak akkor lehet egyensúlyban tartani, ha nagyjából megegyeznek a bejövő és kimenő összegek. 1998 márciusa körül találtam egy hirdetést, amelyben olyan személyt kerestek, aki közgazdasági végzettségű és beszél angolul. Amikor telefonáltam, a vonal másik végén beszélő nő angolul, de ázsiai kiejtéssel mondta, hogy menjek el beszélgetésre. Import igazgató kellett neki élelmiszerek behozatalához. Nem lelkesedtem ezért az állásért, mivel szinte semmit sem értettem az élelmiszer kereskedelemhez. Ez a terület nagyon speciális, emellett tele van buktatókkal, mert nagyon erősen szabályozott. Az import maga is mindig csapdára emlékeztet, ha az ember összeakad egy rigolyás vámtisztval, az bizony bármit megtehet, és az importőr szinte tehetetlen. Azzal a megegyezéssel váltunk el, hogy hamarosan felhívom. Ezzel szemben ő volt, aki telefonált, és sürgette a döntésem, mivel a segítségemre volt szüksége.

Elfogadtam az állást, mivel nem volt másik lehetőségem. Nem volt valami jó a helyzetem pénzügyileg, mert papíron csak minimálbért volt hajlandó fizetni, az pedig a nyugdíj előtti utolsó években nagyon lenyomta a leendő nyugdíj összegét. Valódi fizetésem azonban magasabb volt, csak arról nem volt papírom.

Ennél a kis cégnél az élelmiszer tevékenység leginkább a rizs és különleges ázsiai termékek importjából állt. A behozott árukat itt élő ázsiaiaknak adta tovább nagykereskedőként amellet, hogy saját céges kiskereskedelmi boltjában is árulta őket. Az első pillanatban ez az üzlet tetszett, amíg észre nem vettem, hogy nem alkalmazzák azt a gyakorlatot, hogy kiselejteznék a lejárt szavatosságú tételeket. Láttam olyan sós földimogyorót, amely már több, mint tíz éve lejárt. Azt is láttam viszont, amint Linda (így hívta magát tajvani munkáltatóm eredeti kínai neve helyett) majszolgatja.

Már a kezdet kezdetén, amikor beléptem a céghez, két nagy nehézséget láttam tevékenységem útjában. Ezek egyike az volt, hogy minden annyira kínai módon történt, azt értem ezalatt, hogy minden, amit az alkalmazottak elintéztek, úgy történt, mintha hírszerző ügynökség

lenne. Tökéletes titokzatossággal. Nem volt semmilyen papírmunka, minden pénzforgalom készpénzben zajlott. Még akkor is, amikor egy import árut kellett kifizetni a külföldi eladónak, a készpénzt a számlatulajdonos Linda befizette a bankba, ahonnan az átutalás történt. Ez szinte lehetetlenné tette számomra, hogy a cég pénzügyi helyzetéről tiszta képet tudjak alkotni. Ami azt illeti, ez tulajdonképpen nem az én területem volt, hanem Lindáé, aki az ügyvezető igazgató volt.

Kicsit több, mint egy évet töltöttem el ott, utolsó feladataim távol álltak azoktól a szakmai képességektől, amiért ezt az állást megkaptam. A cég pedig egyre lejjebb csúszott, a vetélytársak mentalitása, a pénzügyi források hiánya, Linda valódi kínai vezetési stílusa és a számos elkerülhetetlen apró bökkenő kihúzta a talajt ennek a kis cégnek az élelmiszer kereskedelmi tevékenysége alól. Csak az utazási iroda ágazat maradt, abban pedig Jenny, Linda társ-igazgatója volt az egyeduralkodó. Tizenhárom hónappal azután, hogy beléptem a céghez, megkértem Lindát, üljünk le megbeszélni, mennyire van szüksége az én munkámrá. Megkönnyebbültnek látszott, neki magának nem volt bátorsága megtenni ezt a lépést.

Ismeretlen emberek és a régi ismerősök

Emlékeztem még azokra a nehézségeimre, amelyeket egy évvel korábban tapasztaltam, amikor állást akartam szerezni, és nem reménykedtem abban, hogy most könnyebb lesz. Azonnal elmentem a kerületi munkaügyi központba és bejelentkeztem. Nagy szerencsének tartom, hogy munkanélküliségem időszakára rövid volt. Pontosan egy hónappal azután, hogy utolsó napomat töltöttem Linda irodájában, meghallgatott a következő munkaadóm, és a rákövetkező napon munkába is álltam. Ezzel kezdtem meg negyedik szakmám elsajátítását.

Ennek a cégnek a hirdetését a legnépszerűbb hirdetési újságban találtam, és ami a legjobban meglepett, az volt, hogy a megadott cím nagyon közel volt saját otthonomhoz. Június közepe volt, ezért úgy gondoltam, hogy mivel jó az idő, gyalog megyek. Ismertem a környéket – helyesebben szólva azt hittem, ismerem –, úgy gondoltam, keresztül megyek egy kis kerek erdőfolton, és már ott is vagyok, csak meg kell találnom a címet. Nos, valami más történt. Az 50-es és 60-as években a fellendülő építkezéseknél keletkező hulladékot egy üres mezőre hordták, ami a mi kerületünkben (18.) volt, amíg be nem takartak vele egy kétszer két kilométeres négyzetet. A törmelékot körülbelül tíz méter magasra halmozták fel, és ott hagyták, hogy a természet igázza le. A térképeken ennek a területnek azt a nevet adták – ma is úgy hívják –, hogy Cséri szeméttelap. Addigra, amiről írok, fű, bozót és sok egyedülálló fa nőtt rajta. Azon túl a város irányában van az a kis erdő, amit említettem, és még arrébb van az az új lakótelep, amelyet azon a mezőn építettek fel, amely korábbi lakóhelyünk közelében van, és ahol akkori szomszédaink káposztát és zöldborsót termeltek.

A szeméttelapet – jobb, ha vad vidéknek hívom – az utóbbi húsz évben lezajlott társadalmi változások miatt létrejött hajléktalanok laktak be, akik viskókat építettek rajta, és a koszos környezetet még koszosabbá tették. A területen kóbor kutyákból hatalmas falka állt össze, ők is jó körülményeket találtak ott. Amint bandukolásom közben elértem territóriumuk határát, rám rontottak, és meg is támadtak volna, ha nem hagyom el a területet villámgyorsan. Azóta sem mertem soha arra a területre merészkedni. Kerülőt tettem, és a főútvonal mellett hamar odaértem, ahova igyekeztem. A cím a lakótelep közepére utalt, csak nem volt könnyű megtalálni. Arra emlékeztetett, amikor majdnem tíz évvel korábban Moszkvában kerestem egy házszámot, de a város bizonyos pontjai egyáltalán nem emlékeztettek márkás térképemre – vagy fordítva. Sz. Jóska, a másik cég képviselője ugyanabban az irodában, ahol én is dolgoztam, akkor azt mondta, ez egyáltalán nem véletlen, ezt a dezinformálást a kémelhárítás

szervezte meg. Azon a helyen bizonyára volt valami titkos objektum. Itt is ugyanazt tapasztaltam, semmi rendszert sem találtam a házszámozásban. A végén egy hölgy mutatta meg, hol van az a cím: majdnem a ház előtt álltam.

Az üvegajtón több különböző cég táblája szerepelt, megint a kérdéshez kellett folyamodnom. Ez volt az a hely, amit kerestem, mindössze a hölgy, akihez kalauzoltak, azt mondta, sajnálja, de már megtalálta azt a személyt, akire szüksége van. Mielőtt azonban elszontyolodhattam volna, azt is mondta, hogy van itt még valaki, aki nyelvtudással rendelkező embert keres. Egy magas feketehajú férfihoz vezettek, akinek pompás szakállja volt. Kikérdezett, és elmondta, hogy olyan személyt keres, aki angol és német nyelvű szaklapokból cikkeket tud fordítani magyarra. Hozzátette, hogy ez itt egy teljesen új vállalkozás, és a hely átalakítás alatt van. Kézhez kaptam egy német folyóiratot, és hazaküldött, hogy másnap reggel vigyem be a lefordított kijelölt cikket egy floppyn. Ez megtörtént, és azt mondta, várjak, majd telefonál, hogyan döntött.

Elég gyorsan be is váltotta az ígérését, felvett. Másnap már meg is kezdtem a munkát, egy darabig otthon dolgoztam, mert az iroda átalakítása még váratott magára, egy héttel később azonban megkaptam első kijelölt helyemet – ami legalább négy alkalommal változott később. Azt hiszem, nem árt, ha kicsit bemutatom ezt a környezetet.

Életem során nem első ízben fordult elő, hogy olyan emberekkel futottam össze, akik Erdélyből jöttek, főnököm az ottani Marosvásárhely (Tirgu Mures románul) városban nőtt fel, ami tulajdonképpen a székelyek fővárosa. Azt követően, hogy a diktátor elleni mozgalom lelassult Romániában 1993 körül, családjával Magyarországra jött, hogy itt alapozza meg az életét. Eredeti végzettsége faipari műszaki főiskola, de mindig rendkívül aktív volt szellemileg, hobbija a képzőművészet volt, illetve a kiadói tevékenység. Itteni új élete során ettől eleinte eltérítették a körülmények, mivel álláskeresője során egy takarítói munkát pályázott meg, ahol a sors összehozta egy másik műszaki emberrel (akinek azonban nincs erdélyi kapcsolata), és együtt csatlakoztak egy kisvállalkozáshoz. Hamarosan megalapították saját cégüket, de az eredetivel sokáig partneri kapcsolatban maradtak. Ez tehát azt is jelentette, hogy mivel az a kis cég különféle tulajdonosoké volt, ők is mind látókörömbé kerültek előbb-utóbb.

Főnököm neve, akiről beszélek, R. Tibor. A másiké S. István. Vállalatuk egy Kft. volt, és magukról nevezték el: SERI Kft. Ez olyan szolgáltató cég volt, amely épületek számára szükséges szolgáltatásokat kínált – azaz takarítást. Abban az időben, amikor megalapították a céget, a hivatásos (illetve ahogy szívesebben mondják magukról, professzionális) takarítás kezdte megtalálni saját helyét a szolgáltatóiparban. Tibor és István nagyon keményen dolgozott (nem találkoztam senki mással életem során, aki szívósabb lett volna ennél a két embernél), és tudtak bérelni egy helyiséget irodának és raktárnak, később pedig alkalmazottakat vettek fel. Az ügyfelek, pl. szállodák és irodák, megtanulták a nevüket, és a cég növekedett.

A 90-es évek végén az országban a takarítási szektor bővülőben volt, és a gépek és egyéb eszközök gyártói befektetéseket kezdtek itt eszközölni. Felötlik bennem egy másik hirdetés ugyanabból az időből, mielőtt Tiborét megláttam volna, a cég, amely azt feladta, közölte velem, hogy azonnal felvenne, és továbbképző tanfolyamra küldene a kefék szőnyegporszívók illetve a mélyszívó porszívók területén. Visszatérve azonban elbeszélésem fonalához, az egyik német gépgyártó képviselőt kerestem – amellyel utána esetleg leányvállalatot alapíthat –, hogy minél több gépet el tudjon adni. A két új vállalatulajdonos (T. és I.) egyik

perspektivikus alkalmazottjakkal együtt úgy határozott, hogy kibővíti a piacukat, és ehhez felosztják tevékenységüket három területre. Az anyacég mellett, amely továbbra is takarítással fog foglalkozni (és gépkölcsönzéssel), megalapítanak egy kutatással, tanácsadással és kiadással foglalkozó céget, valamint a német gyártóval közös vállalatot, amely annak leányvállalata lehet.

Pénzeszközeiket három részre osztották, T. lett a SERI tulajdonosa, ahol I. maradt az ügyvezető igazgató, I. tulajdonába került a Futttár (a többlet t betű a 'TisztaTérTechnológia' kedvéért került bele) amelyet T. vezetett ügyvezetőként, a harmadik tulajdonostárs pedig, A. Andrea lett az ügyvezető igazgatója saját cégének, amelyet részben ő birtokolt, részben a németek. Az ő cége az eredeti anyavállalat Amerika felfedezőjétől kölcsönzött nevét kapta, illetve a Hungary kiegészítést utána.

Ő adta fel azt a hirdetést, amelyet megtaláltam. Nagy szerencsém volt, hogy bár ő megtalálta a megfelelő személyt kb. félórával azelőtt, hogy én megérkeztem, T. keresett egy műszaki háttérrel is rendelkező fordítót, és elégedett volt az én paramétereimmel. Valójában én voltam az igazi nyertese az ügynek: ötvennyolc évesen egy álláslehetőség felér egy lottó négyessel. Ezzel kezdődött meg harmadik szakszám mélyebb elsajátítása, amelyet már több évtizeddel korábban az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ külső munkatársaként évekig gyakoroltam (mármint a fordítást).

Az iroda olyan épületrészben volt elhelyezve a földszinten, amely közvetlen bejárattal rendelkezett. Teljes szélességében elfoglalta azt a nagy teret, amely egy négyemeletes lakóház földszintjét képezte, A legnagyobb helyiségnek mind az utcai fronton, mind a komplexum belső kerti oldalán volt bejárata, abból nyílt egy közepes méretű oldalsó szoba és egy kisebb szoba, emellett volt toalett és tea-konyha. A nagyobbik oldalsó szoba volt a hölgy irodája, aki hamarosan szabaddá tette, mivel új cégével egy másik hasonló helyiségbe költözött kb. száz méterre tőlünk.

Azt követően, hogy kiköltözött, a komplexumot az ott maradó két másik cég számára átrendezték és újra bútorozták. Erre egyébként is szükség lett volna egy kellemetlen incidens miatt, ami az én időszakom kezdetén egyik éjszaka történt. Az volt az első hétfő reggeli munkakezdésem náluk, amikor megérkeztem, kartondobozokat láttam kipakolva a járdára a bejárat mellett. A nagy sürgés-forgás is feltűnt. Rögtön megtudtam, hogy már két napja folyik a mentés, mivel szombat éjjel – természetesen, Murphy mindig ki tudja választani a legjobb pillanatot, amivel a kis bajt nagyobbá teheti – eltört egy kis vízcső, és vasárnap reggelig, amikor I. a lakók riasztására tudomást szerzett az esetről, a víz folyt állandóan. A víz mélysége legfeljebb pár centiméter lehetett, mivel ki tudott folyni a két bejárati ajtó alatt, a padlón tárolt dobozok azonban megszennvedték az elázást, és a forgácslap bútorok lábát is tönkretette, nem említve a szőnyegpadlót. Nos, miután a mentésnek vége lett, a dobozok visszakerültek a helyükre, azonban természetes volt a döntés, ami született, hogy az elázott kartondobozokat és bútorokat ki kell cserélni újakra. Az utóbbiakat a csapat maga csinálta. A borítással rendelkező bútorlapokat I. saját műhelyében, ahol édesapja is dolgozott, méretre szabták. Ő egyébként hasonló lakásban lakott ugyanazon a lakótelepen (akkor még KISZ, azóta Szent-Lőrinc), ahol feleségemmel mi is első lakásunkat vásároltuk még 1970-ben.

A fentiekből általános képet alkothat mindenki a környezetről, az én első konkrét ülőhelyem (nem lehet íróasztalnak nevezni) valójában egy beépített könyvespolc volt, ahol a számítógép és a monitor helyezkedett el, a billentyűzetet pedig egy kis hordozható telefonasztalra kellett tennem. Sok nehézséget okozott, hogy nem volt hol letenni az eredeti szöveget, amit

fordítottam. Hamarosan kaptam egy valódi íróasztalt, ami megkönnyítette a dolgomat. Munkámmal elég gyorsan kiérdemeltem az elismerést főnököm, T. részéről, és I. is pozitívan állt hozzám. Neki ugyanolyan gépészmérnöki diplomája volt, mint nekem, csak szerszámgépgyártói szakon. Mielőtt megalapították közös cégüket, I. az én korábbi munkahelyemnek, a SZIM trösztnek az egyik gyárában dolgozott NC eszterga kezelőként. Akkoriban sok mérnök tette, a CNC gépeken szükség volt a programozáshoz a műszaki ismeretekre.

Az iroda természetesen azután is nagyon zsúfolt maradt, hogy A.A. elköltözött új helyére. A SERI természeténél fogva sok vezető dolgozót (szaknyelven szolgálatvezetőt) alkalmazott, akik általában nők voltak, akik valójában nem dolgoztak ott az irodában, mivel az objektumokon a hozzájuk tartozó csapat munkáját kellett szervezniük, attól azonban még ott volt a munkahelyük. A SERI-től az igazgatónak és titkárnőjének, Verának volt íróasztala, ők állandóan ott voltak. A cégnek volt még egy értékesítő szakembere is, aki az új megrendelők szerzésével foglalkozott, ő is ott ült. Volt valaki, aki a telefont kezelte, és a bejövő hívásokat a keresett személyhez irányította. Ő volt Mónika, egy vak kislány, akinek volt egy nagy német juhászkutyája. Őt azért alkalmazta I., mert a törvények szerint előnyt jelentett a cégnek. Hátrányos helyzete ellenére (vagy talán pont azért) rendkívül jól értett a korábbi generációjú számítógépekhez, mind szoftver, mind hardver oldaláról. Mindig az ő segítségét kértük, ha valamiben megakadtunk. Barátja is vak volt, nagyon jól megértették egymást. Akkor kezdték kifejleszteni a hangos szoftvereket, M. alkalmazása az írást beszéddé alakította, de túlzottan digitálisan hangzott még, azt szoktuk mondani, hogy M. tanítja beszélni a papagájt.

T. a nagyobbik oldalszobát magának tartotta meg. Felesége, Kata ebben az időszakban, amikor még a két cég együtt volt, ott ült le dolgozni, ahol éppen szabad volt a hely, nem volt állandó helye. Zsuzsi T. beosztottja volt, ő volt a gépiró (persze számítógépen), és a lézer nyomtatót is ő üzemeltette. Minden nap elvégezte saját gépén a mentést az aznapi munkáról egy floppy lemezen. Akiról azonban többet illik beszélni, az egyik legfontosabb ember volt az iroda munkájában, V. László, szintén erdélyi ember ugyanabból a városból, mint T., és amikor odakerültem, még ott is lakott. Havonta egyszer jött át a határon egy hétre. Arról nincs tudomásom, hol szállt meg ilyenkor, úgy tudom vannak rokonai a főváros környékén. Később jobban összebarátkoztunk, majdnem barátok lettünk, ennek az volt az akadálya, hogy kicsit erős volt az önbecsülése. Amikor első alkalommal találkoztunk, minden fordításomat (az angolt, mert németül csak keveset tudott) alaposan ellenőrizte, mintha nem lett volna meggyőződve arról, hogy képes vagyok elvégezni a munkámat. Ez elég hamar megváltozott, de természete és viselkedése nem.

L. abban az erdélyi városban élt, ahova ősei költöztek mintegy száz évvel korábban. Akkoriban Magyarország majdnem négyszer akkora területű volt, mint most. Mivel családjából nem mindenki ment el Erdélybe, Debrecen környékén még sok rokona él ma is. A bekövetkezett változások miatt olyan országban született, ahol azokat az embereket, akik vele egy anyanyelvet beszéltek, kisebbségként tartották számon, gyakran nem kívánt kisebbségként. Annak a három millió magyarnak a leszármazottai azonban, akiket elszakítottak a hazájuktól, és idegen földön találták magukat – még mindig körülbelül két milliónyian vannak – jól alkalmazkodtak a kisebbségi sorshoz, és képesek ma is úgy élni, mint saját hazájukban. L. ott járt iskolába és utána képzőművész lett, még hozzá jó nevű mind otthon, mind itthon. Jó gyakorlatot szerzett a számítógépes grafikában is, és a nyomdai grafikai szerkesztésben is kiváló. T. alkalmazottjaként pontosan ezt csinálta.

Júniusban kezdtem dolgozni a cégnél, azon a nyáron nagyon nagy meleg volt. Sokat szenvedtünk, én két szempontból is. Először is a melegtől, ami lerombolja az ember munkaképességét, a teljesítmény erősen lecsökken. Nekem azonban ott volt a másik megpróbáltatás, a huzat. Nagyon érzékeny vagyok rá, és már régen feladtam azt a harcot, amit azért folytattam, hogy megpróbáljam meggyőzni az embereket, mennyire káros az emberi szervezetre. Amíg be nem jött az ősz, állandóan rossz egészségi állapotban voltam. Mindennek ellenére sokat fordítottam angol és német folyóiratokból egyaránt, illetve minden olyan szöveget, amire T. kért, hogy fordítsak le.

Amint a nyári meleg enyhült, T. és L. elkezdte elkészíteni az új bútorzatot. Azzal kezdték, hogy I. műhelyében levágatták a forgácslapokat a kívánt alakúra és méretűre, majd szétszedték szinte az összes régi bútort darabjaira. Ahogy az iroda szinte üres lett, előszedték azokat a maradék szőnyegpadló darabokat, amelyek a különböző megrendelőknél fennmaradtak, és lerakták a padlóra. Az eredetit fel kellett szedni az elárasztás után, mert nem tudott kiszáradni, és rossz szaga volt. A különböző anyagokból elkészült padlóburkolat olyan vidám mintát eredményezett, ami bölcsödére emlékeztette az embert. Meglepő volt annak, aki először látta, mi azonban hamar hozzászoktunk. A bútorzat egyrészt azokból a régi beépített polcokból állt, amelyek lába nem érte el a padlót, így nem károsodtak, és vadonatúj íróasztalokból és tárgyaló- illetve munkaasztalokból. Senki sem tudta volna letagadni, hogy az egyes darabokat művészek alkották. Egyetlen derékszög sem volt rajtuk, és mindegyiket az ottani környezethez alakították ki. Saját magának T. olyan forgácslapot választott, amelynek bevonata nagyon tetszetős mintájú volt, és emiatt az iroda valóban elegánsnak nézett ki. Hosszú ideig ez a berendezés maradt.

Azon a nyáron volt még valami emlékezetes, mégpedig a napfogyatkozás. Budapesten mintegy 5% maradt a Napból látható, de az ország déli részein teljes napfogyatkozás volt. Ez valamikor augusztusban történt, T. hagyta, hogy a jelenséget az iroda előtti szabad területről figyeljük meg. Az egyetlen hasonló élményem egyetemi éveimet idézi vissza, a Nap kerek korongját akkor évfolyamtársaimmal a falon néztük, ahova azt a magammal vitt lencse segítségével vetítettem rá, és figyeltük, amint a Hold eltakarja, és fénye egyre kisebb lesz. Ezúttal azonban mindenki saját fekete üvegdarabján át nézte a jelenséget.

Egy lenézett foglalkozásból szakma teremtése

A nyár elmúltával a SERI is elment az irodából, másikba költözött. Nem túl messzire, csak a sétány ellenkező oldalára egy hasonló ház földszintjén levő üzlethelyiségbe. Először bérelték, később megvásárolták, de nem túl sokáig voltak ott, eladták, és vásároltak egy sokkal jobb és nagyobb helyiséget ugyanabban az objektumban, ahol a miénk volt, csak a nagy négyszög ellenkező oldalán. A négyszögletes belső udvar túloldalán hátsó ajtónkon át láthattuk az ő udvari bejáratukat. Utána már a Futttár az egész irodát saját céljaira használhatta. Ekkor volt a következő ülésrend változtatás, de nemcsak az történt. Néhány hónappal korábban T. és I. elindított egy havi folyóiratot *TisztaTérTechnológia* címmel olyan emberek számára, akik a takarítóiparban dolgoztak. T. saját írásait akarta benne közölni azokéval együtt, akik az iparág fontosabb alakjai voltak, valamint hirdetéseket. Azt követően, hogy én elkezdtem dolgozni, a havi folyóiratba bekerültek általam fordított cikkek is, különösen a német nyelvűből, mivel azok sokkal gyakorlatiasabbak voltak, mint a brit vagy amerikai szövegek.

T. szinte mindig mindenütt mozgató erővé vált, ahol csak megjelent. Ahogy a Futttár alapítása lezajlott, el akarta kezdeni a szektor számára a rendezvények szervezését, és emiatt megpróbálta felvenni a kapcsolatot a Gépipari Tudományos Egyesülettel (GTE), amelynek

már volt takarítási szakosztálya. Nos, ez pontosan az a fajta szakosztály volt, amely éves közgyűlését megtarthatja egy telefonfülkében is. T. belépett, és személyisége a legjobb jelöltté tette a szakosztályi titkári funkcióra a következő tisztújításnál. Annak a tagtársnak azonban, akitől ezzel elvette a címet, ez nem tetszett, és egy következő választásnál visszaszerezte. T. számára ez nem jelentett nagy veszteséget, mert addigra már azon dolgozott, hogy a szakmai szövetséget hozza létre. Ehhez meglévő alkalmazottait használta, és felvett újakat is telefonos üzletkötőnek, pl. két kolléganőt a szomszédságból és egyet pár száz méterről. Volt egy másik elképzelése is, hamarosan rövid betanítási tanfolyamokat indított a takarítás alapfogalmairól.

Ehhez azonban szüksége volt két másik dologra is: a takarító cégek támogatására, hogy olyan dolgozókat vegyenek fel, akik ilyen betanításon részt vettek, valamint oktatási tananyagra. Az elsöben segítséget kapott telefonos üzletkötőitől. Igaz, hogy rengeteg pénzbe került a mobil telefonok erre a célra való használata, de hamarosan visszajött ez a pénz. A takarítócégeket felkutatták és felhívták őket, a legtöbbjük kis cég volt néhány alkalmazottal – természetesen képzetlenekkel –, és az igazgatók szívesen vették, hogy bekerülhetnek egy éppen születőben levő szakma fő sodrába. Bár néhány cég távolságot tartott, mivel vezetőik találtak valamit T. személyiségében, amit nem kedveltek – leginkább a jellembeli tulajdonságait, mert energikus volt, és nem fogadott el semmilyen mentséget a lassúságra vagy a nem-akarásra –, sikerült összeállítani egy listát a takarító cégekről. Irodánk kezdett túl szűk lenni, mivel a takarító cégek igazgatói állandóan jöttek, hogy találkozzanak főnökünkkel személyesen és eszmét cseréljenek. A betanítás témájában egyre szélesebb általános egyetértés kezdett kialakulni, és ugyanez igaz a szakmai szövetség alapításáról is. T. ezek szerint a legjobb helyen etette be a halakat, ráharaptak, kb. fél éven belül össze lehetett hívni a szövetség alapító közgyűlését, és az ülésen elfogadták az alapszabályt. Elnevezése MATISZ lett (a Magyar Tisztítás-technológiai Szövetség rövidítése), és első titkárának T. lett megválasztva két évre. Ez társadalmi munka volt számára, de a kiadások fedezésére mind az egyéni, mint a vállalati tagok éves tagdíjat fizettek.

Ami azonban az oktatási tananyagot illeti a betanítási tanfolyamokhoz, az lassabban ment. T. már belekezdett valamibe, aminek a neve *TisztaTérTechnológia Kódex* volt, ez olyan gyűjteménye volt a takarítással összefüggő írott tudásanyagoknak, amelyet valójában egy kemény karton gyűjtődossziében lehetett tárolni laza lapos formában. A tartalomjegyzék szerinti szerkezete nagyon világos és érthető volt – bár az ott felsorolt témák közül egyelőre kevés volt kidolgozva –, meg lehetett vásárolni az akkori állapotában, az egyes fejezeteket pedig egyenként lehetett beszerezni azok elkészülte után, és a dossziében a megfelelő helyre be lehetett fűzni. Ez volt az anyaga a tervezett mesterképző tanfolyamnak, amelyet T. és I. (ők továbbra is szorosán együttműködtek) kb. egy évvel később akart elindítani. Az egyszerű takarító végrehajtóknak (ez volt az elfogadott megnevezése a takarító szakmunkásoknak) egy sokkal rövidebb verziót állítottak össze.

Azokat a fejezeteket, amelyek már elkészültek a kódexhez, az egyes fejezetek témájában megfelelő jártassággal bíró emberek írták, például a fizikát és kémiát, amelyek a takarításban a legfontosabb alaptudományt jelentették, középiskolai tanárok állították össze. Mivel azonban a takarítás néhány speciális területet is érint, ezek pedig nem léteztek magyar nyelven, T. megrendelte saját leendő kódexének megfelelőjét németül – Németországban velünk ellentétben a takarítás már a hivatalosan elfogadott szakmák jegyzékében szerepelt. A négy kötet körülbelül ezer oldalt tartalmazott. T. átlapozta őket és kiválasztotta azokat a részeket, amelyeket a lehető legsürgősebben le kell fordítani, és beiktatni a magyar tananyagba. Ez garantálta, hogy legalább két évig legyen munkám. A rendkívül feszített

munkatempó, amely engem is beszívott, T. agyába azt a gondolatot ültette el, hogy az eredeti megállapodásunk szerinti – és hivatalos papírokkal dokumentált – fizetésemet kiegészítse minden hónapban. Ez számomra természetesen nagyon kedvező volt, de én nem akartam, hogy feketén fizessen, ezért meg kellett szereznem a magánszemélynek alanyi jogon járó – nekem egyébként igazságügyi szakértői igazolványomhoz is igényelhető – adószámot, hogy számlát tudjak kiállítani, és ezzel céges költséggé tenni a kifizetést, nem pedig T. saját fizetését csökkenteni vele. Ehhez végig kellett ülnöm néhány órát az APEH ügyfélszolgálati várójában, kitölteni a szükséges nyomtatványokat, amelyek furcsák és nehezen érthetőek, de a fáradtság meghozta gyümölcsét.

A MATISZ bejegyzésénél előfordultak, sajnos, adminisztrációs hibák, ennek ellenére végül bejegyezték, és megkezdődött a rendezvények hosszú sora. 1999 végét írtuk, és amint az már lenni szokott, megint voltak türelmetlenebbek, akik a harmadik évezred érkezését egy évvel korábban akarták megünnepelni – az én véleményem az, hogy ha az első év az 1. volt, és nem a 0-ik, akkor az ezredik év nullára végződik és nem kilencre. Emiatt mindenféle programokat szerveztek. Ezek egyike nagyon jó kezdeményezésnek látszott, és valóban az is volt, de az EU bővítése 2004-ben csökkentette a fontosságát, nem is említve egyéb tényezőket, amelyekről még fogok írni. Ez nem más volt, mint a közép- és kelet-európai országok takarítási szövetségeinek konferenciája.

Korábról, amikor a GTE takarítási szakosztályának titkára volt, T. személyesen ismerte azokat az embereket, akik Európában a takarítási szektor kulcspozícióiban voltak. Abban az időben, amiről most írok, mindenek előtt az EFCI vezetőjével vette fel a kapcsolatot, ami az európai takarítási szövetségek föderációja, és megbeszélte vele a tervezett konferenciát. Az illető éppen távozni készült abból a megbízásból, de megígérte, hogy teljes súlyával támogatni fogja ezt a rendezvényt. Ennek érdekében küldött egy német személyt, aki egy másik föderáció vezető alakja volt, és aki képviselte őt. T. meghívta a Közép-Európa keleti részében levő országok mindegyikéből a takarítási szövetségeket – illetve azokat is, amelyek akkor még csak alakulóban voltak. Ezek között volt a lengyel és a cseh szervezet, valamint azok az emberek is, akik Szlovákiában és Romániában – pontosabban Erdélyben – aktívan tevékenykedtek a takarítási szolgáltatásokban. A találkozó a CEM rövidítés alatt vált ismertté, ami a Central European Meeting (közép-európai találkozó) megfelelője, és az első ilyen eseményt egy röviddel korábban megnyitott, de történelmileg tekintélyes kávéház külön termében kívánták megtartani, amely Budapest belvárosában található, ez a *Centrá*. Ez az intézmény valóban prominens hely, a művészeti élet összes hírességével összefuthatunk, ha meg akarunk inni ott egy csésze kávé.

Ekkor már jól benne jártunk a kemény télben, és be kellett látnunk, hogy a cég irodája nem ideális, mert a padló nem volt szigetelve, és emiatt sugározta a hideget. Az is hozzájárult a kellemetlenségekhez, hogy állandó huzat volt a helyiség két végén elhelyezett ajtók alatti hézagokon át, még akkor is, ha egyáltalán nem fújt a szél, amikor pedig szél volt, annak irányától függően a bejárati ajtót vagy be kellett csukni időnként, ha kinyílt, vagy csak nehezen tudtuk kinyitni. Zsuzsi, akinek a virágzási szezonban állandóan szénanáthája volt, ami azt jelentette, hogy szinte mindig, most ugyanolyan tünetektől szenvedett, csak nem a pollen okozta, hanem a megfázás. A fűtés rendben volt, illetve lett volna, ha tervezője figyelembe vette volna a szélrózsát: a hátsó ajtónál a déli oldalon több fűtőtestet helyezett el, az északi oldalon pedig szinte alig. Valaki mindig beteg volt. Nekem urológiai panaszaim voltak, több hónapig tartott, mire kimásztam belőle. Akkor már a tavasz is közeledett. Egy dolgot azonban megtanultam: amikor hideg szobában kell üldögélni és ott dolgozni, azt csak úgy szabad tenni, ha elegendő ruha van rajtunk.

Visszatérve az említett rendezvényre, az első CEM konferenciát megtartottuk februárban, minden rendben volt, a külföldi szövetségek jelenlevő képviselői készségesen írták alá a jegyzőkönyvet, és a találkozót utána évente meg is rendeztük. Az igazán szívélyes beszélgetés részben angol, részben német nyelven folyt, és annak ellenére, hogy néhány honfitársunk olyan körökből, amelyek T. tekintélyét nem fogadták el, úgy gondolta, hogy hasznot húzhatnak abból, ha saját kezükbe veszik az iparág irányítását, zavart okozott, jó hangulatban folyt le. Ezek az urak annak ellenére jelentek meg, hogy nem kaptak meghívót – és mivel nem értették a tárgyalás nyelvét, nem tudták, miről is van szó, elkezdtek hangosan követelni, hogy a tolmács, azaz én, fordítson le mindent, hogy megértsék –, végül azonban be kellett látniuk, hogy számukra ott csak akkor terem babér, ha tesznek is valamit a közösségért. Én magam azért voltam ott, hogy T. számára megkönnyítsem a kommunikációt angol és német nyelven. Később az angolt eléggé elsajátította ahhoz, hogy nem kellett neki segítség. Akkor azonban még szüksége volt a segítségemre. Számomra ez nem volt könnyű, kutyául éreztem magamat, mivel csak a konferencia után mentem orvoshoz.

Az első CEM után ünnepi vacsora következett. Meggyőződésem, hogy a magyar takarító szektor szereplői ezen az estén tették meg az első lépést egy funkcionáló közösség megteremtése felé. A következő napon, bár hétféje volt, a külföldieket elvittük T. irodájába, és a lengyel szövetség elnöke, aki maga is meghatározó alakja annak az országnak a takarítóiparában, átadott neki egy ajándékot, egy bronzból öntött, körülbelül 30 cm magas kisplasztikát egy takarítónőről. Az volt akkor a lengyel szövetség jelképe. A jövőben az a szövetség sem úszta meg a szétesést és az újraszerveződést, akárcsak a miénk. Akkor azonban még nem az volt a helyzet.

T. igazi célja mindig is az volt, hogy felemelje a takarítói szakmát egy tudomásul sem vett elfoglaltság szintjéről a hivatalosan bejegyzett szakmák magasságába. Ehhez úgy akarta az utat elegyengetni, hogy megszervezze a szereplőket, létrehozza a szakmai szövetséget és elkezdje a szakmai képző tanfolyamokat mind a végrehajtók, mind a vezetők számára. Az első kettő sikerült neki az én első évem alatt, amit a cégnél töltöttem. A harmadikhoz azonban lassú és kemény munkára volt szükség. Össze kellett állítani a végrehajtói tanfolyamhoz szükséges tankönyvek anyagát, illetve le kellett fordítani a sokkal bonyolultabb és tudományosabb szövegeket és cikkeket a leendő mester-képző tanfolyamhoz. Ez az utóbbi az én feladatom volt, és első hat hónapom alatt T. össze tudta hozni a TTT Kódex anyagát és abból ki tudta szedni a végrehajtóknak szükséges részeket.

Harmadik szakmám fejlesztése és a negyedik elsajátítása

Amikor kb. egy évvel a leírtak előtt a Futtár irodájába mentem meghallgatásra, nem láttam nagyon fényesen a jövőmet. Fel tudtam fogni, hogy ötvennyolc évesen egy személy munkaereje már nem eladható árucikk, és a legtöbben abban a helyzetben a privát cég alapítását választanák, bármilyen kockázatokat tartalmaz is. Szerencsére az én esetem a kivétel volt a szabály alól, és folytatni tudtam a munkát a fordítás területén. A fordítást a magam részéről mindig szükséges tevékenységnek tartottam, de magam számára nem tudtam önálló elfoglaltságnak elképzelni. Most jelentősen meg kellett változtatnom az elképzeléseimet. Műszaki tudásom és gyakorlatom, akárcsak a gazdaságtan terén szerzett ismereteim már kevésbé voltak vonzóak bennem a potenciális munkáltatók számára, mint amennyire más tulajdonságaim, pl. életkorom, elrettentette őket alkalmazásomtól. Emiatt volt számomra teljesen lehetetlen az, hogy ne fogadjam el az adott szituációt, nevezetesen azt, hogy itt van az idő számomra, amikor új szakmát kell elsajátítanom, és ez a fordítás volt.

Azon kívül, hogy meg kellett próbálnom fejleszteni fordítási képességeimet, ez az időszak jelentette számomra azt az időt is, amikor más területen is tovább kellett képeznem magamat. Az addig eltelt életem során szinte mindig nagy állami vállalatoknál dolgoztam – eltekintve a Tengizben és a kínai élelmiszerkereskedelmi vállalatnál eltöltött rövid időszakoktól –, amelyek nagy általános költséggel dolgoztak. Itt a főnökkel együtt mindössze hatan voltunk, nem lehetett lötyögni munkaidő alatt vagy hosszú magán telefonbeszélgetéseket folytatni (bár sokan megpróbálták, amíg tehettek). Ez itt olyan volt, mint egy család. Nem én voltam az egyedüli személy, aki ezt az állást szerencsének találta, azok, akik néhány hétnél tovább maradtak a cégnél, mind vagy Erdélyből jöttek, vagy a környéken laktak. Mindannyian arra törekedtünk, hogy a cégnek jól menjen, és nekünk legyen állásunk.

Zsuzsi volt a gépirónk, a postásunk és valami olyan, amit a németek 'mindenes' (Mädchen für Alles) néven ismernek. Korábban titkárnóként dolgozott az egyik ipari miniszternek. Ugyanazon a lakótelepen lakott a szomszédban, ahol feleségemmel az első saját lakásunkat vásároltuk. Egyedül nevelgette két kislányát, mert külön élt a férjétől. Biztos, hogy kellett őt ismernem gyerekként, amikor ott laktam, de nem emlékeztem rá. Az első időszakban, amikor elkezdtem ott dolgozni, adott nekem egy hajtást a japán rózsza nevű egzotikus szobanövényből, amikor megtudta, hogy szeretem azt a növényt. Valójában azt hittük, hibiszkuszról van szó, levele alapján nem lehet megkülönböztetni a kettőt. Az irodában ültettem el és szépen fejlődött.

A másik figyelemre méltó személy László volt. Ő volt a nyomdai anyagok esetében a grafikus szerkesztő. Nagyon gyakorlott és ügyes volt, és azalatt az egy hét alatt, amit havonta velünk töltött, késő estig dolgozott. Sok témát megbeszéltünk egymással, és hamarosan rájöttünk, hogy szemléletünk nem áll messze egymásétól. Természetesen voltak bizonyos különbségek, hiszen nagyon fontos, hol volt valakinek a gyerekkori lakóhelye. Beszédje jellegzetes volt, az Erdélyben élő magyarok így beszélnek, egy kicsit más a szókincsük, mint az anyaországi embereké. Amivel ő dolgozott, az volt a legjobb számítógép az irodában, hozzá a legnagyobb monitor, bár az utóbbinak beállítási problémái voltak, a színek nem fedték egymást. L. gyakran panaszkodott, hogy fejfájást okoz neki. Az iroda egyetlen szkennelőkészüléke, egy jó HP berendezés, szintén az ő rendelkezésére állt.

Az új feladatok miatt – telefonos üzletkötések a takarító szakemberek tanfolyamaihoz, potenciális MATISZ tagokkal való kapcsolatfelvétel, stb. – T. kénytelen volt felvenni újabb alkalmazottakat. Egyikük Éva volt, akinek két kis kutyája az irodában kergetőzött (egy számunkra fontos ember felesége volt), illetve három másik női alkalmazott volt még, akik a környéken laktak, kettő közülük ugyanabban a házban az emeleten, mindketten gyermekgondozási segély időszakuk végén jártak, és nem akartak messzire menni a lakásuktól dolgozni, a harmadik független takarítónő volt, és pár száz méterre lakott az irodától. Ott volt még Emma is, korábban szolgálatvezető volt a SERI cégnél, aki saját céget alapított, később pedig az első mesterképző tanfolyamon is részt vett. Ezeknek mindegyiknek venni kellett egy mobil telefont saját kizárólagos használatra, néha azonban a vezetékes készüléket használták, mert T. nagyon szigorúan elvárta, hogy a legolcsóbb tarifával beszéljenek mindig. T. úgy döntött, hogy a megvásárolt mobil telefonok mellett két további vezetékes vonalat is előfizet. Ezek a dolgok természetesen nagyon felvitték a költségeket.

Az új alkalmazottak részére kellett néhány újabb számítógép is. Eddig az ideig az irodát rendszergazdaként egy fiatalember szolgálta ki, aki a javítandó gépeket el is vitte a szervizbe. Ő I. öccse volt, a cégtulajdonosé. Mivel azonban főiskolára járt, nem tudta a munkát kellő

alapossággal ellátni, kellett találni valaki mást. Ajánlottam M. Istvánt, akivel Lindánál, a tajvani főnökömnél találkoztam ugyanilyen minőségben. Ő és T. az első pillanatban jó benyomást tettek egymásra, és később számos közös vállalkozásba is belementek. A céggel a megállapodást aláírták, és utána már ő végezte el a szükséges dolgokat. Kiepítette az irodában a hálózatot, és elintézte az ADSL kapcsolatot. Ezen kívül segített abban is, hogy T. a lehető legjobb iroda-berendezési szállítóval kapcsolatba lépjen, akitől a színes lézer nyomtatót vásárolta. Annak nagy kapacitása lehetővé tette, hogy saját igényeinken kívül a László által az ügyfeleknek megszerkesztett prospektusokat is kinyomtassuk, illetve iparági partnereinknek névkártyákat gyártsunk.

Ezeknek a változásoknak én nem voltam aktív részese, Sok munkám volt a fordításokkal, amelyek a kódexhez, a tankönyvekhez és a különféle rendezvények dokumentációjához kellettek. Ezen a tavaszon volt egy kiállítás a tavaszi Budapesti Nemzetközi Vásár ideje alatt, amelyet T. abból az időből hozott magával, amikor a GTE takarítási szakosztályának titkára volt. Ennek Cleanexpo volt a megnevezése, és ebből a fajtából ez volt az utolsó. Mindamellet nagy siker volt, nagyok voltak a várakozások a Millenniummal és Magyarország közelgő EU csatlakozásával kapcsolatban (a NATO csatlakozás előző évben történt meg). Hazai és külföldi kiállítók egyaránt megjelentek, és nagy forgalom volt a standjukon, emellett azonban voltak szimpóziumok és konferenciák, sőt, még ablaktisztító verseny is. Az összes külföldi szövetség képviselője megjelent, T. és I. együtt vacsoráztak velük, ahol nagyon fontos – időnként akár bizalmas – témákat beszéltek meg. Az egyik ilyen félig baráti és félig hivatalos vacsorán én is részt vettem, emlékszem, hogy ott volt Michelle Marshall, a brit *The European Cleaning Journal* szakmai folyóirat főszerkesztőnöje. Azt hiszem, nyugodtan elmondhatom, hogy az volt az a pillanat, amikor a magyar takarítóipar szerves részévé vált az európai takarító szektornak. Talán nem csak az európainak, mivel az ISSA világméretű föderáció is képviseltette magát, amelynek központi irodái Amerikában vannak.

A széleskörű kapcsolatok néha hátránnyal is járnak. Azon a tavaszon, március elején egyik éjszaka betörték az irodába. A tettesek a belső udvarra nyíló hátsó ajtón át jöttek be, tönkretették a zárat, és ugyanarra távoztak a lopott dolgokkal. A valóban nagyon értékes színes nyomtatón kívül csak a szkennel készüléket vitték el és a hibás nagy monitort. Valami azonban nagyon feldühített, amit gonoszságnak találtam: levették a virágot, amit Zsuzsától kaptam. A padlón hevert az íróasztal mellett, két darabra szakadt, mert valamelyik még rá is taposott. A felső részt egy palackba tettem gyökereztetni, és amikor már voltak gyökerei, elültettem. Az alsó részt cserépbe helyeztem. Nagy volt az örömöm, hogy mind a kettő életben maradt.

Tulajdonképpen én csak szellemi veszteséget szenvedtem. Ezzel szemben T. és I. le kellett, hogy üljenek, és át kellett bogarászniuk a költségvetést, hogy találjanak forrást a készülékek pótlására – a biztosító ugyan adott később egy bizonyos összeget, az azonban nem volt elég. Azon kívül a rendőrség kelletlenül végezte a nyomozást, nagyon lassan haladtak a dolgok, a biztosító pedig addig nem fizetett, amíg az ügy nem volt lezárva. Ők ketten megtalálták a módját, hogy az ellopott nyomtató, szkennel és monitor cseréje megtörténhessen. Sok találgatás volt, ki tehette, de sem T., sem a rendőrség nem talált megbízható magyarázatot. Ahogy most visszatekintek, vagy azok közül valaki követhette el, akik betértek látogatóként, és szükségük volt a berendezésekre vagy az értük kapott pénzre, vagy pedig a multinacionális cégek valamelyik leányvállalatának vezetői, akik le akarták lassítani a céget.

Már említettem, hogy három új kolléganőnk kezdett munkába, egyiküket szintén Zsuzsának hívták, ő volt az egyike azoknak, akik a házban fent laktak, a TTT havi folyóirat szerkesztési

munkájában kezdett tevékenykedni. Ő volt a riporter a különböző céges ügyfeleknél, a lap pedig kezdett vastagabb lenni. Az ügyfelek szívesen fizettek azért, hogy megjelenjenek. T. elhatározta, hogy azontúl kéthetenként fog megjeleni, ezzel a rend helyreállt. Aztán a németből és angolból fordított cikkek is megtalálták saját helyüket a folyóiratban. Erre azért került sor, mert a cég tulajdonosa, I. azt mondta, az nagyon szép, hogy a külföldi szaklapokból ezek a cikkek le vannak fordítva, de mi ennek a haszna. Így történt, hogy tallózó fordításom végül közvetlen hasznot tudott hozni, mert a TTT folyóirat nagyon népszerű lett – még az újságárosoknál is kapható volt –, és ez behozta a ráfordított pénzt. Mondanom sem kell, nemcsak jó ügyfeleink voltak, néhány rossz is keveredett közéjük, ami Zsuzsát irritálta. Az egyik nő, aki magyarnak született, de valójában osztrák volt, és egy nagy német épületszolgáltató cég itteni leányvállalatát vezette, gyakran addig piszkálta őt, amíg fel nem bosszantotta. Mivel jó nevelésű volt, nem mutatta ki, de egyszer láttuk, hogy sírva fakadt tehetetlenségében.

Ez a nő nem volt egyedül az ilyen viselkedéssel. Voltak más leányvállalatok is a multinacionális cégektől, és ők nem akarták, hogy a környezet megváltozzék. Monopolhelyzetben voltak, és azt fenn is akarták tartani. Látták, hogy ha T. erőfeszítései eredményt hoznak, egész hadserege fog létrejönni a kis és közepes cégeknek (small and medium enterprises, SMEs, ahogy az angol nyelvű kifejezés mondja, amelyet a németek is elfogadtak), amelyek az orruk előtt viszik majd el a szerződéseket. Később erről még bővebben ejtek szót.

Az új szakma megteremtése képzéssel

Ahogy sikerült fejlesztenem harmadik szakmámat, és már képes voltam óránként két oldalt lefordítani – a legnagyobb nehézséget az jelentette számomra, hogy kiteregessem az eredetit, és a szememet percenként többször is a nyomtatott papíron levő szöveghez, majd a képernyőhöz szoktassam –, elegendő anyagot tudtam biztosítani T. számára az alapszintű tanfolyamok tankönyveihez. Ezután már mindkettőnknek át kellett alakítanunk a tevékenységünket. Ő elkezdte megszervezni a tanfolyamokat és azokon előadásokat tartott. Eleinte ezek a csoportok kicsik voltak, talán fél tucat nőből álltak, akiket a munkaügyi központ küldött átképzésre. Tanfolyami díjukat is a központ fizette. Később azonban párhuzamos csoportokat is indítottak, és azok számára T. lett a sztár.

Ami engem illet, elkezdtem fordítani a kódexhez szükséges szövegeket, a kódex volt kiszemelve tankönyvként a mesterek tanfolyamához. T. szándéka az volt, hogy a takarító cégek vezetői számára kétlépcsős tanfolyamot indít. Az első fázist KonfirMATISZ néven emlegette, ennek célja az volt, hogy felfrissítse a tudásanyagot olyan hivatásos takarítók esetében, akik már mindent tudtak a takarításról, de profitálhattak abból, ha az összes témát újból átnézték, és rendszerbe foglalták. A név második része a szövetség neve volt, amelynek a védőernyője alatt indult el az oktatás, az első pedig a konfirmációból jött (a meglevő tudás megerősítése). Alig volt olyan cégvezető, aki kimaradt volna az első lépcsőből. Mindenki letette a tanfolyamával azonos elnevezésű vizsgát, és megkapta a vizsgabizonyítványt – az okmányt László tervezte és nyomtatta ki az új színes nyomtatón.

A tanfolyam második része már valóban igazi mesterképző tanfolyam volt. T. olyanra tervezte, hogy sok (kb. egy tucat) szintje legyen, és mindegyiket akkor lehetett elkezdni, ha az előzőt már egy vizsgával befejezték. Mindegyik szinthez bizonyos elméleti óraszám tartozott, és ugyanígy egy adott mértékű gyakorlati munkát kellett elvégezni. A teljes tanfolyam kb. hat hónapig tartott – az alapokat jelentő első fázis 40 órás volt mindössze –, és

meglehetősen sokba került. Az első alkalommal a második fázisnak kb. húsz résztvevője volt. Ebből néhányan kimaradtak menet közben, de mintegy tizenöt fő elvégezte és megkapta a megfelelő diplomát. A tanfolyam még annak az évnek (2000) az őszén befejeződött. Az egészen az az érdekessége, hogy ugyanazok az emberek, akik megalapították a MATISZ szövetséget és fizették annak éves tagdíját, döntöttek el, hogy legyen egy olyan mesterképző tanfolyam, ami még sohasem létezett, és ők maguk vették rá magukat, hogy keresztülmenjenek minden nehézségen egy olyan bizonyítvány megszerzése érdekében, ami akkor még nem ért semmit – hiszen a takarítás még nem volt hivatalosan elismert szakma.

Az az év Tibort teljesen átformálta. Az év elején egy átlagos kisvállalkozó volt, akinek rengeteg megvalósítandó 'légvár' elképzelés volt a fejében. Amint az események elkezdtek sűrűsödni és nyomták egymást előre, ahogy a fékező vonat minden kocsija tolja előre az előtte levőt, amíg az majdnem kisiklik, ugyanúgy nyomták az események Tibort egyre jobban előre, aki ekkora teher alatt össze is csuklott volna, ha nem lett volna annyira szívós. Őszre már gyakorlott vezetővé vált, akinek a látóköre kitágult és mentalitása olyan volt, hogy mindig a megoldásokat kereste, sohasem a mentségeket. Szinte alig tartózkodott az irodában, de mindig elérhető volt mobil telefonon. Olyan mérhetetlenül sokat dolgozott, ami elég feladat lett volna fél tucat alkalmazott számára is az úgy nevezett szocialista időszakban.

Ebben az időszakban még rendkívül szoros együttműködés volt közte és I. között. Az utóbbi saját cégét vezette – amely T. tulajdona volt megállapodásuk szerint –, és egyike volt a MATISZ fő pilléreinek, illetve az oktatási folyamatnak. Ő is részt vett az első mesterképző tanfolyamon, és egyike volt a diplomás 'Takarítás Mestere'-inek.

Amikor T. már csak időnként megjelenő fantom volt az irodában, a feladatok pedig exponenciálisan sokasodtak, a cég két új taggal szaporodott. Egyikük Kinga volt, egy fiatal erdélyi kolléganő. Iskolái befejezése után megpróbált több európai országban megfelelő állást találni, valami miatt azonban nem tudott azokban gyökeret eresztetni. T. felvette őt az irodába, gyorsan beletanult a munkába, és sokat elvégzett abból a szinte monotonnak nevezhető tevékenységből, amelyre azért volt szükség, hogy az általam fordítással keletkező szöveg olyan formába legyen szerkesztve, amely a kódexbe illeszkedik. Elég jól értette az angol nyelvet, beszélt is. Az volt a célja, hogy magyar állampolgárságot szerez, ami akkor még nehéz dolog volt, jelenleg azonban nem jelent nehézséget. A későbbi időszakban, amikor a cégnek gondjai lettek, neki is más munkát kellett keresnie és nem tudok róla semmit.

A másik új tagunk Mária volt, aki korábbi üzemeltetői munkáját hagyta ott egy nagy szállodában valami miatt, és utána rendkívül hatékony munkát végzett nálunk. Gyakorlatilag ő lett T. helyettese, amikor ő távol volt. Beszélt angolul is, de német tudása sokkal jobb volt. Nagyon jó megértették egymást Istvánnal, aki cégével, a SERI-vel már évek óta végezte a takarítást abban a szállodában, ahol M. dolgozott. Ez a munka folytatódott a szállodával kötött szerződés szerint, csak I. partnere most már M. utódja lett.

Ősszel ért véget az első mesterképző tanfolyam, amelynek a gyakorlati vizsgája a Vígszínház rekonstrukciós takarítása volt mind a belső, mind a külső oldalon. A színház már évek óta bezárt állapotban volt, és nyitás előtt állt. Hatalmas munka volt, és a tanfolyam résztvevői kiváló munkát végeztek. Kicsit később a színház megnyílt. Egy előadást kizárólag a takarítók tiszteletére tartott, amelyet még az európai takarítási szövetségek föderációjának új vezérigazgatója is látott, T. meghívta az eseményre. A felújított színházban az új évad legelső bemutatója volt ez az alkalom, a takarító szektor jelentősebb alakjainak osztották szét a jegyeket, csak a mieink voltak a nézőtérén. A darab Leó Tolsztoj műve volt, a *Legenda a*

lóról. Engem is elvittek, mert, mint említettem, az EFCI európai föderáció új vezérigazgatója is jelen volt, és kellett a tolmácsolásom. Úgy gondolom, hogy még ez a belga úriember is, aki egyetlen szót sem értett abból, amit hallott, élvezni tudta az előadást, annyira magas színvonalú volt. A főszerepet, ami a foltos lovat jelenti, Garas Dezső játszotta. A többi szerepben is kiváló művészek voltak, egyikük halála előtt már nem is játszott mást. Körülbelül egy év múlva ezt a meghívást megismételte a színház, akkor mást adtak elő, akkor két külföldi vendégünk volt, ugyanaz a belga és az ISSA föderáció európai képviselője.

Nagyon emlékezetes nap volt a mesterek vizsgájának napja. Amikor a vizsga véget ért – valamennyi olyan résztvevő, aki végigjárta, sikeresen letette – a csoport az egyik új mester telephelyére (egy nagy lakásban levő irodába) ment, és megünnepelte az eseményt. Ezen az ünnepségen én is ott voltam, és nagyon megérintett a jó hangulat. Mindenki úgy érezte, hogy megérte a hatalmas fáradságot, diplomájuk pedig később, amikor a takarítási szakmából hivatalosan elfogadott szakma lett, nagy értéket képviselt.

Új utakon

Rengeteg munka várt ránk az új millennium első napjaiban. Teljes lendületben volt a második CEM konferencia szervezése, és emellett T. fejében megint új elképzelések voltak. A konferencián a résztvevők száma sokkal nagyobb volt, mint a mini méretűn előző év februárjában. A rendezvényhez a Népstadion (ma már más a neve Puskás után) területén levő nagy csarnokot bérelték ki – ez a szó nem tökéletesen fedi a valóságot, mert ebben az esetben is, akárcsak egyéb rendezvényeknél, az a szolgáltató cég, amely a kérdéses ingatlant takarította, megegyezett az objektum tulajdonosával egy jelképes összegben, amit fizetni kell, a legnagyobb költség az lett volna, hogy a helyet eredeti tiszta állapotába visszaállítsa, azt pedig a részt vevő takarító cégek elintézték – a konferencia program és az azt kísérő kiállítás számára. Ez az esemény megint nagy siker volt.

T. új elképzelései egész sor témát érintettek. A legelső egy MATISZ program során került nyilvánosságra, és a Futttár Kft. felváltását jelentette egy részvénytársasággal. Annak feladata tulajdonképpen ugyanaz lett volna, mint az elődé, de jött volna hozzá néhány új feladat is, amellett az egész takarítási szektor lett volna a tulajdonos az eladott részvények útján. Az előzetes felmérések szerint mindenki érdekelt volt a részvényvásárlásban. A szervező bizottságot létrehozták, szerződtek egy ügyvédet, és az egész elkezdett realitássá válni. T. volt kiválasztva vezérigazgatónak, mellette a cégnek két másik igazgató is kellett. T. engem kért meg az egyik pozícióba, termelési igazgatónak, a másik helyre pedig be akart vonni egy nagyon jó képességű külső személyt, ő azonban nem hagyta ott a meglevő munkáját. Így Mária lett a másik igazgató, aki a pénzügyi dolgokért felelt.

T. másik elképzelése a piktogram rendszer megalkotása volt, amelyeket a takarítás témaköreiben lehet használni. T. már létrehozott ilyeneket, de az csak néhány darab volt, ő viszont több százat akart. Megcsinálta a vázlatokat, és László megszerkesztette azokat Corel Draw alkalmazásban, végül bitmap formátumban mentette őket. Ezek az ábrák nagyon egyszerűsítettek voltak, ugyanakkor érthetőek, és tizenöt nagyobb könyvtárba voltak besorolva. Ezt a nagy munkát folyamatosan végeztük, a piktogramok száma egyre nőtt, a szerkesztés és a kezelés munkája rám hárult azt követően, hogy L. elhagyta a céget.

A legfontosabb azonban és a legzseniálisabb T. új elképzelései közül a vizsgáztató szoftver volt. Természetesen nagyon jó segítőitársai voltak hozzá, először is M. István, a rendszergazdánk, illetve egy másik hivatásos IT szakember vidékről. A programban tizenöt

témakörben nagy számú kérdés volt tárolva, mindegyikhez tartozott három válasz, amelyek egyike helyes volt, a másik kettő hamis. Az én munkám volt a fejlesztés lelegején, hogy betöltsem ezeket a programba, és ugyanakkor lefordítsam az összes kérdést és választ angolra és németre. A vizsgázó személynek először is regisztrálnia kellett és bejelentkeznie. Utána kapott tizenöt kérdést véletlenszerűen a tizenöt csoportból, és ki kellett választania a helyes válaszokat. A program mindent elvégzett, az osztályzást is. A szoftvert CD-ROM-on lehetett megvásárolni, és minden tulajdonoshoz saját jelszó került kiadásra. Utána már használhatta.

A tavasz során megtörtént a részvénytársaság megalapítása. Elnevezése CED Rt. (Central European Development rövidítése, jelentése közép-európai fejlesztés). Hamar bebizonyosodott, hogy túl optimista volt az előzetes felmérés, a kezdetben megcélzott alaptőke összeg túl nagyra bizonyult, végül is annak csak egyötödével hozták létre a céget. Azzal az információval, ami most rendelkezésemre áll, azt tudom állítani, hogy az egyetlen hiba, amit a cég szervezői és a vezetésével megbízott személyek elkövettek, az volt, hogy túlzottan széles skálával indultak. Ha indításakor kissé óvatosabbak lettek volna, ez a cég az ország legsikeresebb vállalatainak egyike lenne ma is még. Nem fogyott volna el a tőkéje úgy, ahogy történt a balszerencse és a rosszindulatú emberek miatt, hanem ahelyett állandóan nőtt volna. Mindenesetre ez a cég nagyon nagy szolgálatot tett a szektornak, és azzal együtt az egész országnak.

A részvénytársaság létrehozásával bizonyos változtatásokat el kellett végezni. A Futttár, amely I. tulajdona volt, részvényekre lett váltva számára, a CED átvette az előd cég hatáskörét és felelősségét. Egy kivétellel. Az egyik alkalmazott, Zsuzsa – a másik hasonló nevű, Zsuzsi elment, és az ő helyét egy fiatalasszony vette át, Ildikó, aki gyermekgondozásból tért vissza a munkába – alapított egy kis privát céget, és átvette a TTT magazin kiadását. A másik dolog a szellemi termékek tulajdonjoga volt a hatalmas mennyiségű oktatási anyagra, amely részben a kódexhez tartozott, de azon kívül is létezett. Ezt a CED-re szabadalmaztatták, és részvényekre számították át.

Kata, T. felesége is változtatott addigi tevékenységén. Ő addig tulajdonképpen az előd cég fizetés nélküli dolgozója volt, és – legalább is az én meglátásom szerint – több munkát végzett, mint bárki más, T. kivételével. Volt neki két hobbi, ezek egyike a fazekasság, a másik a felnőttoktatás – ő maga a divatos ógörög szóval andragógiának nevezte. Belekezdett egy levelező főiskolai kurzusba ezen a területen, ez tette lehetővé, hogy az oktatás ügyeit kézbe vegye. A másik hobbit későbbre hagyta.

Azokat a feladatokat, amelyekről eddig írtam, egyenként sikerült befejezni. Nekem magamnak megint meg kellett tanulnom egy csomó új dolgot. Először is a kódex formátumát meg kellett változtatni, Word helyett a nyomdának elfogadhatóbb szoftverre. Ez a Corel Draw volt. Elkezdtem dolgozni vele, és először nagyon szokatlan volt, amikor azonban megismertem, könnyen tudtam alkalmazni. A képek szerkesztését is megtanultam, és erre is szükség volt a kódexnél. A vizsgaprogramot használatba vettük, és az alapfokú tanfolyamokon a vizsgát már azzal tették le a hallgatók. Havonta indult egy vagy két új tanfolyam, a takarító cégek már az egész országban csak olyan dolgozókat akartak felvenni, akik tőlünk kaptak bizonyítványt. Az európai takarítóipar szereplői hamar értesültek arról, hogy Magyarországon forrásba jött valami, és számos más országból érdeklődtek tevékenységünk iránt. Ebből a szempontból a leginkább barátságos megközelítést Olaszország és Nagy-Britannia részéről tapasztaltuk. Velük állandó levélforgalmunk volt.

Azon a nyáron (2001) emlékeztetett a légitársaság, hogy nem viccnek szánta a korábbi figyelmeztetést a törzs-utas kilométereimre (ha abban az évben nem veszem őket igénybe, elvesznek), így bementem az irodájukba. Négy évvel korábban, amikor Tengizben dolgoztam az amerikaiaknak, igénybe akartam venni ezt a kedvezményt egy amerikai kiruccanásra, de gyors távozásom miatt ejtettem a témát. Most már tovább nem halaszthattam. Azért is maradtam ennél a relációnál, mert abban az évben az ISSA nemzetközi takarítóipari gyártó szövetség az USA-ban tartotta éves konferenciáját és kiállítását, ahol a mi cégünk a szaklap kiadása miatt sajtónak minősült, és szabad belépést engedtek. T. egyetértett azzal, hogy képviselőjének tekint, a cégnek így nem került semmibe. Lefoglaltam a helyemet Budapestről New Yorkba és vissza, persze azért kellett bizonyos illetékeket készpénzben fizetni. Azokat a helyeket is lefoglaltam, amelyeket a New York és Orlando, a kongresszus helyszíne között oda-vissza kellett igénybe vennem. A két jegy és az illetékek kb. egy havi fizetésemre tették ki. Ez még az az időszak volt, amikor fejlődésben volt a légiforgalmi iparág, így az árak meredeken mentek lefelé. Azonos repülőutak egy év múlva kb. kétszer ennyibe kerültek volna. Aztán már csak ki kellett várnom az utazás idejét.

Hatvanadik évemben jártam, és annak ellenére, hogy néhány évvel korábban újra szabályozták a nyugdíjkorhatárt, az én korcsoportom még elmehetett nyugdíjba hatvanévesen. Úgy döntöttem, kérem a nyugdíj folyósítását, és amellet tovább folytatom aktív munkámat. Ez az eljárás mindig is nagyon megerhelő volt, az én esetemben nemcsak azért, mert magam intéztem, hanem azért is, mert utolsó három munkahelyem kalandos jellegű volt (Tengiz, Linda és itt). Számptalan esetben kaptam közben hivatalos leveleket, amelyekben azt kérték, hogy szerezzek adatokat a korábbi munkáltatóimtól – bár a törvény úgy szabályozza, hogy ez az adatbeszerzés az állami hivatal feladata –, hacsak nem akarom, hogy kisebb legyen a nyugdíjam. A végén aztán megküldték az egész paksamétát, és úgy találtam, hogy nyugdíjam távolról sem lesz elegendő ahhoz, hogy megéljek belőle. A környezetemben csak T. és Kata tudtak erről, de nem adták tovább, így nem lett közismert, hogy munkám mellett nyugdíjas is vagyok.

Új világrend és Újvilág

Abban az évben szeptember elején csodálatos idő volt. Mind az új fejlesztő és tanácsadó cég, a CED Rt., mind I. takarító cége, a SERI szorgalmasan végezte tevékenységét, és minden rendben ment. Ez volt a helyzet szeptember 11-én is. I. megkért, hogy lépjek kapcsolatba egy amerikai gyártóval egy különleges tisztítószer miatt, először faxot küldtem nekik, de amikor nem jött válasz, telefonálni próbáltam. A hatóság (vagy még nagyobb) időkülönbség miatt ezt csak délután tehettem. Valami azonban nem volt rendben, nem tudtam elérni a céget, amely valahol a nagy tavak környékén helyezkedik el.

Amikor négy óra után elmentem az irodából (itteni időszámítás szerint), izgatott hangokat hallottam Zsuzsi rádiójából, azt hittem, rádiójátékot hallgat. Amikor azonban hazaértem, és bekapcsoltam a rádiót, értesültem az eseményekről, amelyek éppen akkor történtek New Yorkban, a riporter a TV-t nézte egyenes adásban. A World Trade Center egyik tornya már összeomlott. Felrémlt bennem az a vetélkedő, amelyen a szerkesztési főosztály csapatával vettem részt az Óbudai Hajógyárban Budapest alapításának centenáriuma 1972-ben, amikor Hervai kollégám arra a kérdésre, hogy melyik a világ legmagasabb épülete, azt a választ adta a zsűrinek, hogy az akkor éppen csak befejezett WTC. Most viszont egy újabb óra elteltével ez már nem így volt. Leírhatatlan az érzés, amely akkor elfogott. Talán így érezhettek azok, akik hallották, hogy kitört az I. Világháború vagy akik Pearl Harbour bombázásáról értesültek. Ahogy azok a magyarok is ezt érezhették, akik a trianoni diktátumról értesültek.

Abban a pillanatban fogalmam sem volt arról, hogyan befolyásolja ez az USA-ba tervezett utazásomat, lehetlenné teszi-e vagy csak megnehezíti. Szerencsére csak az utóbbi történt. A dolgok azonban jelentősen másként alakultak, mint ahogy elképzeltem korábban, és nemcsak a világbéke elleni merénylet miatt. A támadás utáni napon sikerült beszélnem az amerikai céggel, és azt mondtam a vonal másik végén levő fiatalembernek, hogy együtt érzek a honfitársaival. Az amerikai emberek tulajdonságai közé tartozik, hogy semmilyen tragédia sem tudja őket megtörni. Sőt, a csapás erősebbé teszi őket. Lehetséges, hogy ennek forrásai többek között azok a kelta gének, amelyeket angol származásukkal hoztak magukkal. Annak ellenére, hogy talán nem úgy reagáltak, ahogy későbbi leszármazottaik tartják majd helyesnek, az általuk hozott intézkedések biztonságosabbá tették országukat, mint amilyen az esemény előtt volt.

Tudatában voltam annak, hogy eltölteni egy hetet Amerikában nem lesz olcsó vállalkozás, és megpróbáltam bebiztosítani magamat, hogy a lehető legkevesebb pénzt kelljen költenem. Dollárszámlámon volt még egy kevés pénz, úgy gondoltam, azt szinte mind magammal viszem, és olyan bankkártyát is csináltattam, amely az egész világon elfogadható. Szállásomat a Youth Hostel (fiatalok vendégháza) szervezet intézményeiben foglaltam le New Yorkban és Orlandóban egyaránt, szerencsére az amerikaiak mindenkit fiatalnak tartanak, így az én hatvanéves fiatalságom jól jött. Még át is utaltam az első két éjszakai szállásköltséget a New York-i hostelbe, a pénz azonban arra kényszerült, hogy megtegye a retúr utat, és Budapesten kössön ki – persze sokkal soványabban a kezelési költségek miatt. A szálláshelyen ugyanis a személyzet nem tudta megtalálni a faxomat, így ott még egyszer fizetnem kellett.

Addigi életem során a leghosszabb repülésem Moszkvától Habarovszkig volt, és vissza. Nyolc órát vett igénybe, és hét időzónát szelt át. Ez a mostani rövidebb volt, de ez volt az első az óceán felett. A nyugat felé vezető oda-út délben kezdődött, és mivel a repülőgép együtt szállt a Nappal, attól kicsit lemaradva kora délután ért oda. Jól áttanulmányoztam az USA térképét, és a túlparton élő magyar ismerősöm is hozott nekem egy könyvet ajándékba évekkorábban a nagy országról. Az nagyon hasznos volt számomra, rengeteg információt tartalmazott, abban találtam meg például a hostelek hálózatát is. A repülőút eleinte nem volt kellemetlen, ablak mellett ültem, és a tiszta időben figyeltem a tájat alattunk. Két óra elteltével azonban a stewardessek lehúzták az ablakok sötétítő fedelét, mivel filmvetítés következett, mégpedig egy hígvelejű családi vígjáték, amit egyáltalán nem kívántam. Mégis meg kellett nézmem, mivel a lámpákat sem volt szabad meggyújtani, nehogy zavarja azoknak az élvezetét, akik moziban akartak ülni. Ez mintegy három óra hosszat ment így. Végül az ablakom megint kitisztult, és akkor már Amerika keleti partjánál jártunk.

A maradék egy órában a kinti vidékről csak az vonta el a figyelmemet, amikor felszolgálták a korai vacsorát (fél három volt). Pontosan érkeztünk és szálltunk le a Kennedy reptéren. Igen gyorsan átjutottam az ellenőrzésen, mivel semmilyen csomagom sem volt aktatáskámon és egy válltáskán kívül, amelyben a napi szükségletek voltak. Amint kijutottam az épületen kívülre, megkérdeztem egy fekete hölgyet, aki 'rendcsinálással' foglalkozott (végül is szakmabeli), ő eligazított, hogy merre találom a buszt a földalatti állomásához. Az utóbbival felső Manhattanig tudtam utazni, ahol a szállásom volt lefoglalva.

Őszből a nyárba

Másnap reggel komótosan összeszedtem magam, és kimentem a földalattal a Newark repülőtérre, mivel csak tizenegykor indult a repülőgép onnan. Kissé meglepődtem, a gép

ugyanis Airbus volt. Igazi fapados járatnak találtam, a fedélzeti ellátás oldaláról akár a Szovjetunióban is lehettem volna: egy pohár buborékos üdítőitalt kaptunk egy pici csomag sós mogyoróval. Az én helyem egy négyes ülőbokszy egyik ülése volt, de csak hárman ültünk, a másik két utas Floridából volt. Alapos képzést kaptam tőlük arrafelé mindenről a majdnem három óra alatt. Egyikük egy tutajhoz hasonlította Floridát: azt mondta, minden száraz, de ha tíz centire ledugom a kezemet, már nedves lesz. Azt viszont sajnos egyikük sem tudta, hogyan juthatok el a szálláshelyemre.

Az pedig elég sokba került nekem, hogy nem tudtam, merre van a hostel. Jegyet kellett vennem egy kisbuszra, ami huszonöt dollárba került. Másnap délután a visszaúton két busszal utaztam, mindegyikre egy dollár volt a jegy. Mindegy, csak odaértem végül, és ott valóban kellemes körülményeket találtam. Az ételmyszerem is biztonságban volt, nem úgy, mint a New York-i azonos intézményben, ahol másnap reggel kidobtam az este vett vaját és áfonyalekvárt a szemetesbe, mert felfedeztem, hogy nemcsak vettek belőle, hanem az illető egy és ugyanazon kanalat használta mind a kettőhöz, a vajban nagy fekete gödrök voltak az áfonyás kanáltól, és egyáltalán nem voltam biztos abban, hogy nem nyalta le, mielőtt újra vett magának. Itt teljesen más volt a helyzet. A recepción két hölgy volt szolgálatban, mind a kettő elbűvölő. Sokat beszélgettünk a terrortámadásról, az én hazámról, gyerekeikről, stb.

Megérkezésem idején nem volt túl sok időm, mert rögtön délután el kellett mennem abba az épületbe a város másik végén, ahol az ISSA programot rendezték. Murphy persze magához ragadta a kormányrudat. Amikor odaértem, a szövetség európai igazgatója sehol sem volt fellelhető. Küldtem Tibornak egy faxot a szálláshelyemről, amelyben kértem, próbálja fellelni őt. Reggel megint ott voltam a kiállítás színhelyén, ő azonban már hazautazott Európába. Így nem tudtam bemenni a kiállításra, csak úgy tudtam volna, ha megfizetem a hatvan dolláros belépőt, amit a cég nem tudott volna vállalni. Utazásom céges része ezzel sajnos nem tudott megvalósulni.

Így saját programomra koncentráltam, előző este megkérdeztem az egyik recepciós hölgyet, aki spanyol anyanyelvű volt, hogyan lehet eljutni közhasznú járművel a Disney World területére, és mennyibe kerülne, mindent elmondott, így amikor a megfelelő kereszteshez értem, felszálltam a megfelelő buszra és odamentem. Ez az intézmény valójában elképzelhetetlenül hatalmas, öt különböző 'világ' van benne, én az Animal Kingdom nevűt választottam, legjobban talán az állatok királysága fejezi ki ezt a megnevezést. Vagyis inkább csak szerettem volna választani. Amikor odaálltam a pénztárhoz, a fiatal hölgytől, aki ott ült az ablakon belül, megtudtam, hogy a 'fifteen', amelyet a recepciós hölgy mondott, az inkább 'fifty' (tizenöt illetve ötven) – hány esetben volt hasonló élményem Etiópiában. A lány bizonyára meglátta a megdöbbenést az arcomon, amikor már csak tizedmásodpercek hiányoztak, hogy kimondjam a gondolatot: annyi pénzt én nem tudok fizetni érte. Ő azonban megelőzött, azt mondta, várjak. Felállt, elment valahova, hamarosan azonban kinyílt a mellettem levő ajtó, behívott. Kézen fogva átvezetett egy hosszú folyosón egy másik ajtóhoz, kinyitotta és azt mondta: „Tessék, érezze jól magát.” Valóban azt is tettem.

Még két napot töltöttem el a nagy almában, ahogy New Yorkot nevezik, aztán hazautaztam.

Visszatérésemre a munkahelyen már vártak, mivel változás volt a cégnél a küszöbön. László kollégám, a grafikai szerkesztő megkapta magyar állampolgárságát egy kétéves várakozási idő – meg természetesen néhány vizsga – után. Mindig is nagyon szívós ember volt, és egy pillanatig sem ült a babérjain, mindent megtett a jó eredmény érdekében. Szóval L. Magyarországra költözött. Az ország keleti felében egy kis faluban még mindig ott éltek a

rokonai, akik nagyszülei itthon maradt testvéreinek a leszármazottai voltak, a testvérek maradtak az eredeti lakóhelyen, amikor nagyszülei Erdélybe költöztek. Az ősök ingatlana még mindig az ő nevükön volt, haláluk után unokáikra szállt. L. helyrehozta a régi házat és beköltözött. Megtartotta Erdélyben levő tulajdonait is, még meg is hívott (lehet, hogy brazil meghívás, nem tanácsos elfogadni), hogy töltsék ott egy kis időt a nyári lakjában a magas hegyek között.

Szóval, a falu közelében fekvő nagy városban talált magának munkát, így azt a munkát, amit a cégünknek végzett, abba akarta hagyni. A cég vezetői úgy döntöttek, nekem kell majd átvennem az ő ügyeit. A grafikai szerkesztés alapjaiba egy évvel korábban már bevezetett engem is, tehát készen álltam rá, csak tanulnom kellett még hozzá, és megszerezni a gyakorlatot. A következő hónapok során, mielőtt elment, ez sikerült is.

Addigra már lefordítottam angolból és németből az összes olyan anyagot, amely a kódex összeállításához volt szükséges, a tevékenység átszervezésével pedig most éppen azon dolgoztam (harmadik szakmám után a negyediket igyekeztem minél jobban elsajátítani). Kinga hatalmas segítség volt ebben a munkában, az iskolában szerzett tudása részben pontosan ilyen tevékenységhez illett, és a művészet egyébként is hobbyja volt. Édesapja ismert fotóművész, és van egy nagybátyja is, aki világhírnevet szerzett munkáival. Az említett munkát együtt végeztük, és T. mindig támaszkodhatott ránk.

A központban, illetve a mélyföldön

Amint a tavasz megjött, nekem persze más dolgom is akadt, amit el kellett intézнем. Amerikai utammal majdnem teljesen felhasználtam a törzs-utas kilométereimet, annyi azonban még maradt, hogy egy nyugat-európai útra oda-vissza elég legyen. Tudtam, hogy Tibornak van egy befejezetlen munkája a MATISZ számára, a szövetség csatlakozását kellett elintézni az EFCI európai föderációhoz. Márciusban be kellett nyújtania egy okmányt a föderáció éves igazgató tanácsi ülésén Brüsszelben, és akkor ő még nem volt tökéletesen ura az angol nyelvnek, ezért megállapodtunk, hogy megszervezem a repülőutat, ami nem fog semmibe sem kerülni a szövetségnek, részt veszek az értekezleten és benyújtom az okmányokat. Ez nem tudott így megvalósulni. Ami az én dolgom volt, az igen, kiváltottam a jegyet a maradék törzs-utas pontokkal, az időpontot az ülésnek megfelelően választottam ki, közben azonban két prominens személy a MATISZ részéről panaszkodott Tibornak, hogy az ő dolguk lenne, hogy 'tárgyalásba bocsátkozzanak' az EFCI vezetőivel, és így magukat jelölték ki. Az már természetes hogy az ő útjuk egyáltalán nem volt díjmentes, ahogy az én esetemben lett volna, de hát így mulat egy magyar szövetség. Tudomásul vettem, hogy turista városnézés lesz a kirándulásból, és elkezdtem rá felkészülni.

T. azonban kicsit hibásnak érezte magát, bár ez nem így volt. Tervei között szerepelt, hogy részt vesz májusban Amsterdamban azon a kétévenként megrendezett szakmai kiállításon, amelynek szervezője az ISSA szövetség európai ágazatán kívül a holland kiállítási központ volt. Ebben az új formájában abban az évben rendezték meg először, a legelső ilyen eseményt két évvel korábban, 2000-ben tartották. Megkért engem is Mária mellett, aki a másik igazgató volt, hogy vegyünk részt mi is. Elmondta, hogy a többiek a céges autóval utaznak – amely még nem volt kifizetve, mert lízingben vásárolták –, én pedig repülővel. Végül is, mivel a célállomást nem tudtam megváltoztatni, csak az időpontot egy kisebb összeg befizetése fejében, Brüsszelbe repültem, onnan pedig vonattal kellett átmennem Amsterdamba. A visszaút ugyanígy volt kifizetve. A cég vállalta az amsterdami szállás és étkezés költségét. Egy kis kompenzáció a malőr miatt.

Családom minden jót kívánt Európa fővárosában történő látogatásomhoz, és figyelmeztettek, hogy azért óvatos legyek, mert már annyira nem vagyok fiatal. Mondanom sem kell, ezt magam is tudtam. Ennek ellenére megint a fiatalok szálláshelyén foglaltam le szállásomat brüsszeli utamon is, az első két éjszakát a holland út előtt ráadásul külön szobában tölthettem el. Más takarító cégvezetőknek is segítettem hasonló szállást szerezni Ausztriában, akik szintén erre a kiállításra utaztak, oda- és visszaújukra egyaránt. Köztük volt I. is, a SERI igazgatója. Rengeteg előkészületet kellett tennünk a kiállításra, mivel nem egyszerűen látogatóként utaztunk ki, mint a többi takarító cég vezetője, akiket említettem, hanem kaptunk egy kicsi kiállítási területet is saját rendelkezésünkre, hogy ott bemutassuk termékeinket. Ezt a standot az olasz szövetség engedte át nekünk. Névkártyák garmadáját kellett kinyomtatnunk, megrendelőink az egész iparág területéről jöttek hozzánk, emellett szórólapokat is, és meg kellett írni rengeteg CD-ROM-ot a demonstrációkhoz. T. vett egy laptopot, és a programokat ő szervezte.

Rég elmúlt időkben azt mondtam egyszer, hogy megyek a központba, amikor az még Moszkva volt Európának a keleti fele számára. Akkor, amiről most írok, számomra és velem együtt szinte minden magyar számára ezt már Brüsszel jelentette, az EU adminisztrációs központja – a régi időkben az még csupán a Közös Piac volt. Az ország EU csatlakozása a várakozások szerint 2003 végére volt kitűzve, később ez elcsúszott 2004. május 1-re. Nekem akkor még szükségem volt az útlevelemre – régi típusú személyi igazolványommal a belépés után is ez a helyzet.

A Budapest és Brüsszel közötti repülési idő még két óra sem volt. Kezdem belefáradni a repülésbe, már nem találtam olyan izgalmasnak, mint korábban. Talán ez volt az a pillanat, amikor átbillentem a környezetvédők oldalára, és a polgári repülés ellenzőjévé váltam. Az a körülmény sem lehetett közömbös, hogy az időjárás rettenetes volt, sűrűn esett, és a teljes repülés alatt egyszer sem pillantottam meg a tájat alattunk. A városban könnyen megtaláltam a hostelt, aztán pedig az esős idő ellenére sétálni indultam. Aznap délután és az egész következő napon a város történelmi központját derítettem fel, illetve az EU épületeit, de szintén meglátogattam a külső környéket is, ahol az 1958-as brüsszeli világkiállítás hagyatéka, az Atomium áll. A vasútállomást is felderítettem, ahonnan a vonattal kellett elindulnom Amsterdamba.

Voltak jobb periódusok az időjárásban, néha még a ballonomat is le tudtam venni. Legjobban a nagy négyzet alakú főtér tetszett, amely az óváros szíve. Természetesen megtaláltam a kis szobrot is, a Manneken pis-t. Ez a nagy tér a varsói óváros központjára emlékeztetett, természetesen azonban annál sokkal jobb állapotban volt. Volt egy a teret szegélyező házak között, amely különösen magára vonta a figyelmemet. Magától értetődik, majdnem kizárólag gyalog tettem meg ezeket a nem kis távolságokat, csak akkor folyamodtam a földalattihoz vagy a villamoshoz, amikor sejtettem, hogy az úton nem sok látnivaló lesz, vagy pedig jártam már arra.

A városban az ételek kiválóak voltak, eszembe jutott M. Poirot a filmekből és a regényekből. Ő nem tudta élvezni az angol ételeket, állandóan a belga konyha után sóvárgott. Valójában nem belga ételt ettem, hanem olasz fogásokat, de a belga sütemények leírhatatlanul finomak. Ahogy a csokoládé termékek is, ezt családom tagjai is tanúsíthatták később. Csak hát volt olyan érzésem, hogy az élet Brüsszelben legalább kétszer annyiba kerül, mint New Yorkban.

Az Amsterdamba menő vonatra rendben felszálltam. Nagyon élveztem az utat, a vidék gyönyörű friss zöld volt. Azt azonban szinte ránézésre meg lehetett állapítani, Belgiumban vagyok-e még, vagy már Hollandiában. A belga városok és falvak annyira rendezettek voltak, mintha építészek tervezték volna őket vonalzóval. A holland falvak azonban telítve voltak élőlényekkel, tehennel, birkákkal, baromfival. Egyáltalán nem úgy néztek ki, mint a rajzasztalon tervezett települések, inkább a gyakorlat által kialakított közösségek. A holland vidéknek volt egy kis német jellege.

Amsterdamban sajnos nem volt időm megnézni a kikötőt, ahol leszálltam a vonatról. Előre tájékoztam, így tudtam, melyik elővárosi vonatra kell szállnom a kiállítási központ felé. Tudtam a helyet a csarnokban, ahol a standunkat találom, sikerült is hamar odajutnom. Elhagyatott volt, még nem volt befejezve az építése, Tibornak és a többieknek semmi nyoma. Ez hamarosan megváltozott, megláttam Tibort, aki odahívott. Elkezdtek kipakolni a céges autót. A stand építése délutánra befejeződött, és el tudtuk rendezni a felszerelést. Honfitársaink is befutottak egyenként a majdnem 1.400 km hosszú autózás után. Amsterdamban kellemes volt az idő, és elmentünk a szállodába, ahol a szobák voltak lefoglalva.

Nagyon kellemes hely volt, egy kis hotel, de mindent tudott nyújtani, amire szükségünk volt. Az én szobám egyike volt annak a kettőnek, amely egy kétszobás lakosztályt alkotott közös fürdőszobával. A másik szobát a SERI igazgatója, I. foglalta el. Alig láttuk egymást ennek ellenére, mivel ő a többi magyar cégvezetővel töltötte el az időt, mi viszont négyen, T., Kata, Mária és én együtt voltunk mindig. Aznap este, mivel volt még időnk vacsoráig, a közeli kikötőt néztük meg. Hasonló dolgokat csak akkor láttam, amikor egyetemi hallgatóként eljutottam Warnemündebe termelési gyakorlatomon az NDK-ban, azok a hajók azonban játékszerek voltak ezekhez a járművekhez képest. Úgy nézett ki, mintha az 1930-as években lennének ott. Nem tudtam betelni azoknak a gyönyörű régi hajóknak a látványával. Némelyiken komplett hosszanti vitorlázat volt felszerelve, és használatban voltak.

Maga a hotel egy csatorna mellett helyezkedett el, szobámból ráláttam. A hotel épülete mellett volt egy nyitható híd a csatornán, amelyet láncokkal lehetett felemelni, amikor egy hajó ment át. Ilyen csodálatos mérnöki szerkezeteket csak a Budapesti Műszaki Egyetem folyosóin láttam kiállítva az előző (úgy értem, a 19.) századból. A hotel étterme elég nagy volt, és ott fogyasztottuk el a reggelit és a vacsorát egyaránt. A hotel folyosóin a falakat tablók borították, amelyek azt ábrázolták, hogyan hasznosítják a fűzfát. A fiatal vesszőkből a kosárfonók dolgoznak. Amikor ezek már vastagabb ágakká erősödnek, jó bútorokat lehet belőlük csinálni, karosszékeket, asztalokat, még ágyakat is. A nagy ágak adják ki a legjobb facipőket, a hollandok pedig híresek azokról. A magyar csoportban szinte mindenki vett belőle egy párt. Ahogy sétáltunk az épületben körös-körül az egyik takarító cég vezetőjével – aki az első magyar épülettisztító mesterek egyike is volt – találtunk valamit saját múltunkból: egy kerékpárt, amely egy vándorköszörűs gépével volt felszerelve. Utoljára ilyen berendezést az 50-es években láttam.

Maga a kiállítás nagyon hasznos élmény volt számomra, akár a többi magyar számára, és hasznot is hajtott a cégnek. Amellett, hogy elláttam a lézengő szolgáltatást saját standunkon – ami visszahozta számomra azokat az emlékeket, amelyeket a Budapesti Nemzetközi Vásárról őriztem a 80-as évekből, légfék-értékesítési munkámból, minden év tavaszáról – és kielégítettem a látogatók kíváncsiságát, megpróbáltam minél több dolgot megnézni a többi kiállítónál. Már említettem azt a cégvezetőt, B. Tibort, akivel jól kijöttünk, és kölcsönösen értékeltük egymást. Ő jött oda rendszeresen a standra, amikor saját hivatalos dolgaival

végzett, és arra kért, nézzünk körül a hatalmas csarnokban. Szedtem össze néhány reklámtárgyat, amelyeken a cégek hirdetése szerepelt, teherautó modellt, labdákat, stb. Hosszan elbeszélgettünk a takarító eszközök gyártóinak képviselőivel, a néhai vasfüggöny mindkét oldaláról.

Esténként, amikor a kiállítás bezárta a kapukat, mindenki ment saját érdeklődési köre szerint körülnézni. Mi négyen kiautóztunk a valódi tengerpartig a tengertől elvett nagy tó külső partjára, aztán áthajtottunk azon a hosszú gáton, amely a Markermeer északi partját képezi. Utolsó este a hotel személyzete rendezett számunkra egy kisebb ünnepséget, mivel távozásunk egy helyi nevezetes nappal esett egybe. Előadást tartottak, énekeltek, majd mindenkit táncba vittek (majdnem, mivel velem nem volt sikerük), utána pedig minden vendégnek adnia kellett magáról egy beszámolót. Nagyon érdekes volt, élveztük, mint a kabarét.

A következő nap volt az utolsó, amit ott töltöttünk, vállalnunk kellett a berendezés szétszedésének és a kocsiba való bepakolásának a nehéz feladatát. Dél körül ők hárman elindultak a tömött kocsival hazafelé, én pedig az elővárosi vonattal kimentem a vasútállomásra, hogy felszálljak a Brüsszelbe menő vonatra. Addigra már ott is elvonult a nedves front, kellemes száraz idő volt, és így még egy napot azzal tölthettem, hogy a várost felderítsem. Családomban minden nőnek vettem egy kis darabot a híres brüsszeli csipkéből, és közös ajándékként egy doboz süteményt és egy doboz csokoládét. Unokám számára vettem egy mini szobrocskát a kis pisilő fiúról. A hazafelé vezető repülőút volt számomra az utolsó idáig, és azt hiszem, nem is repülök többé.

Kemény munka és néhány jó eredmény

Munkám eléggé lefoglalt a következő időszakban, mivel Amsterdamban több ismeretséget is kötöttünk, és egyre több ügyfél keresett meg bennünket. Termékeink fejlesztése jól haladt, és úgy számítottunk, hogy amint elkészülnek, jól el tudjuk őket adni. Ugyanakkor T. már hosszabb távra tervezett, és szerzett egy új irodát, amely egy egész tetőtér-beépítéses ház volt, amelynek a bérlete megegyezett a korábbiéval, de hasznos alapterülete kétszer akkora volt. Kellett, mert az iroda már túlzottan zsúfolt volt, ami akadályozta a munkát.

Az új irodába a 2002. év utolsó napjaiban költöztünk át. Sajnos, amint már említettem, T. nem mindig irányította kifogástalanul a napi tevékenységet, és ez alkalommal kicsit túl nagyot harapott a lehetőségekből. Az emeleti részt szinte teljesen magának tartotta fenn, a többiek mind a földszinten kaptak helyet. Az én feladatomból volt a költözés megszervezése, T. csak a nagyobb bútorok és berendezések átszállításában segített a kocsival. December vége volt, de nem volt hó, és az új hely csak mintegy 200 m távolságra volt a régitől. Két kézikocsink volt, mindannyian azzal foglalkoztunk, hogy megrakjuk őket és áttoljuk az új helyre, majd vissza üresen. Amikor mindent átvittünk, összeszereltük (leginkább én magam) az új helyen a bútorok elemeit. Rendszergazdánk telepítette a telefon és Internet vonalakat. Január második hete körül már folytathattuk a munkát.

Újdonság volt, hogy összekapcsoltuk a kódex értékesítését az oktatással. Létrehoztunk egy úgy nevezett kódex klubot azok számára, akik az alapszintű képzésre jelentkeztek. Összeállítottunk a kódex fejezeteiből egy listát, és ennek egyes tételeit postán küldtük meg a tagoknak, miután befizették. A tagok nagyon lelkesek voltak, alig tudtunk lépést tartani az igénnyel. Sokan maradtak a klubban azután is, hogy levizsgáztak, és elkezdték a mester-

tanfolyamot. A vizsgáztató szoftver is elkészült, és mivel több takarító cég kezdett házi tanfolyamokat rendezni, sok példányt eladtunk belőle.

Hamarosan két változás következett be az irodában. Az egyik fizikai volt, a másik a vezetőséget érintette. T. gyorsan belátta, hogy a hely és a pénz pocsékolása, ha egyedül foglalja el az egész felső szintet, ezért ugyanott egy kisebb szobába költözött. Ezzel a nagy terem üres lett, és hárman felköltöztünk, rajtam kívül Kinga és Ildikó (az új titkárnő-adminisztrátor Zsuzsi távozása után). Ez természetesen megint azt jelentette, hogy szét kellett szerelnem, felhordanom, aztán fent ismét összeszerelnem a nagy kétszemélyes íróasztalt, valamint a többi bútort. Asztalt cseréltem Ildikóval, a két fiatal hölgyé lett a nagy szurrealista alakú. A földszinti kisebb szobát továbbra is a telefonos üzletkötők foglalták el, akik sokat telefonáltak. A nagyobb terem a földszinten ezzel az oktatásé lehetett, ott tartották mind az alap-, mind a mester-szintű tanfolyamokat.

A másik változás sokkal lényegesebb volt. Ez mutatta meg az első repedéseket a szerkezetben. A CED részvénytársaság részvényeseinek az alapítás utáni első éves közgyűlésén az igazgatótanács jelentését elfogadták, és szép összegeket szavaztak meg fizetésként. Bár az első évben a cég még a piros zónában maradt, a várakozások szerint ennek egy év múlva változnia kellett. A második éves közgyűlés előtt azonban már látszott, hogy a forgalom görbéje nem igazodott a várakozásokhoz, és a költségek is túllépték az elviselhető szintet. T. érezte, hogy lesznek olyan részvényesek, akik nem lesznek elégedettek ezzel, és kicsit tartott a közgyűléstől. Ez egybeesett azzal, hogy Mária elhagyni készült a céget egy sokkal jobb állás kedvéért, ami az üzemeltetési vezető helyét jelentette egy nagy belvárosi szállodában. A közgyűlésen az ő helyét is be kellett tölteni. Az ő pozíciója, mint pénzügyi igazgató mindig szimbolikus volt – akárcsak az enyém, mint termelési igazgató –, az ő távozása valójában azt jelentette, hogy a telefonos üzletkötői munkára kellett valakit felvenni helyette. A helyet az egyik mestervizsgát tett cégvezető, P.L. házastársa foglalta el, akivel Amsterdamban találkoztunk. Ő Zsóka volt.

Az éves részvényes-közgyűlés baj nélkül lezajlott, a részvényesek mindent tudtak a szakmáról, megértették, hogy az igazgatótanácsnak vannak nehézségei, még egy új projektet is megszavaztak, egy online vizsgáztatási rendszert, amelyet eLearning néven emlegettünk. Az új pénzügyi igazgató Edina lett, aki korábban a SERI cégnél I. alkalmazottja volt, de független lett könyvelői vállalkozásával. A csend ellenére azonban néhány nagyobb részvényes elkezdett előkészületeket tenni a hatalomátvételre arra az eshetőségre nézve, ha ezek a kedvezőtlen trendek folytatódnak.

A cégnek még mindig jó kilátásai voltak, lehetségesnek látszott, hogy visszanyeri a berendezésekre elköltött pénzt, és abban az évben (2003) jövedelmező tud lenni. Mind a három fő termék – kódex, piktogramok és vizsgáztató szoftver – keresett volt, még egy új kooperáció is kialakulóban volt egy amerikai cég osztrák képviselőjével, amelynek témája egy teljesen új innovatív csúszásgátló padlóbevonó rendszer volt, és számos betanítási tanfolyamot rendeztek annak érdekében, hogy a kis takarító cégek elvégezhessék a megbízásokat – a külföldi cég csak annak adta ki a munkára a licencet, aki a tanfolyamot elvégezte. Emellett T. már elfogadott szaktekintély volt takarítási kérdésekben, és szakvéleményére igényt tartottak a nagy szállodák a fővárosban és vidéken egyaránt.

Egy évvel voltunk az EU csatlakozás előtt, bár még a pontos dátumot nem ismertük, ami végül 2004. május 1. lett. Nagy előkészületek folytak két nemzetközi kiállításra, az egyik Budapesten, a másik Berlinben. A budapesti kiállítást májusban szervezte meg az olasz

szövetség, és ott megint kaptunk egy kis helyet a standjukon díjmentesen. A CMS Berlin néven ismert vásár szeptemberre volt tervezve, és ott a standunk az ISSA Europe ajándéka volt. Az első esemény nagyon sikeres volt, mindannyian részt vettünk a standon a szolgálatban, és rengeteg érdeklődést kaptunk különböző termékeinkre.

A Berlinben rendezett szakvásárt nagyon fontosnak ítélték meg, és T. azt akarta, hogy menjek vele egy másik személlyel együtt – akivel jó ismerősök lettünk Amsterdamban –, és legyünk a segítségére. Helyet akart csinálni nekünk a céges autóban. Így is történt, de azt hiszem, nem kell ecsetelnem, mennyire be voltunk szorítva a hátsó ülésre a csomagok közé. Én már sokszor jártam Berlinben vonattal és repülőgéppel egyaránt, kocsival azonban még nem. Most már meg tudom érteni azt a pici gyereket, akit szülei el akartak vinni Trabantjukban a nagymamához Svédországba, de neki elege volt az útból már a főváros határánál. Ami csak nehezebbé tette a helyzetet, az volt, hogy T. nem akart értékes nappali időt veszíteni, és este indultunk el. Nem mertem elaludni, inkább ügyeltem, és megmarkoltam T. vállát, amikor úgy láttam, elbóbiskol.

Ez az út sok új élményt hozott számomra. Addig még sohasem voltam a város nyugati részében, és annak ellenére újdonság volt számomra az egész, hogy korábbi utolsó utamon 1986-ban egy teljesen felújított Berlint láthattam. Nagyon tetszett az egyesített új főváros. A hosszú Unter den Linden sugárút a város fő tengelyének csak a felét tette ki, a Brandenburgi Kapun túl – ami már nem volt államhatár – az út tovább haladt, mint a háború előtt. El kellett autóznunk a végéig, mivel a kiállítási terület ott fekszik. Ezt az utat jártuk végig minden nap, egyetlen délutánt kivéve, amikor T. és Kata egy külföldi vendéggel töltötte az időt, akkor a kitérő berlini S-Bahn segítségével közlekedtünk. A hajdani NDK területén, az Alexanderplatzon élveztük az enyhe őszi napsütést és a finom sört.

Nekem már az is nehézséget okozott, hogy megtaláljam, hol volt a korábbi határ. Az egyetlen kivétel a Reichstag parlament épület közelében van, ahol a Fal egy szakaszon érintetlenül maradt. Kihasználtuk a szabad délutánt, és felmentünk az épület üvegkupolájába, majd lejöttünk az erre a célra szolgáló fel- és levezető spirális útvonalon. Nem volt hosszú, mint ahogy az egész út sem tartott sokáig, és koronáját a hazafelé vezető, rémálomnak beillő éjszakai autózás képezte. A rendezvény megint nagyon hasznosnak bizonyult számunkra, szinte mindent meg tudtunk volna csinálni jó jövedelemmel, ha nem alakultak volna a dolgok másként.

Az Európai Unióba való belépés rendben megtörtént, bár a háttérben már ott lapultak a nehézségek. Az ellenzék feléledt, elterjesztettek egy pletykát a miniszterelnökről, és ez, bár szinte nehézség nélkül meg lehetett mindent cáfolni, lemondásához vezetett. Ez az események hosszú sora volt, ami egy hónapot vett igénybe. Azt hiszem, itt erről nem illik beszélnem.

Még több kemény munka és néhány rossz ember

Az év fennmaradó részében folytattuk munkánkat, amilyen jól csak lehetett, az árbevételi számok kitűnően alakultak, és az új projektek is kezdtek beindulni. Ahogy azonban már említettem az éves közgyűlés vonatkozásában, nem mindegyik részvényes volt elégedett a dolgok alakulásával, voltak olyanok, akik nem kedvelték T. személyét, véleményük szerint betolakodó volt egy szomszédos országból (!), és saját kezükbe akarták venni a dolgokat. Az egyik fronton ez sikerült is nekik. A csoportban – ahogy az már lenni szokott – egyetlen véleményalkotó személy volt, a többiek ők követték. Egyike volt a takarító cégek vezetőinek, vállalata speciális profillal bírt, és feleslegesnek tartotta a mestertanfolyamot, nem is vett részt

egyikben sem – addigra már a harmadik is befejeződött. Ugyanakkor azonban azokat az előnyöket ki akarta használni, amelyek az oktatási tanfolyamokban rejlettek, még tananyag füzeteket is jelentetett meg a cég saját házi tanfolyamaihoz, amelyeket T. tankönyveiből másolt le, nem zavarta, hogy azt már szerzői jog védte.

Az a vonal, ahol T. ellen sikeresen felléphetett, az a MATISZ volt. Annyi alkalmazottját léptette be a szövetségbe úgy, hogy kifizette egyéni tagdíjukat, hogy azok szavazataival többséget szerzett a tisztújító közgyűlésen T. ellen, és így megválasztatta magát a szövetségben a titkári pozícióba. Ettől kezdve T. elszigetelődött az európai föderációnál levő barátaitól, és holt-vízbe került. Ez jó ideig így ment tovább a jövőben is, amíg az illető el nem vesztette hitelét, és T. ismét a szövetség vezető alakjává nem tudott válni. Közben kerülő úton kellett elérni ismét az eredményeket, erről még írnom kell majd. Ez az elszigeteltség egy másik szempontból is hátrányos volt, ugyanis a CED többé nem jutott hozzá az európai anyagokhoz magyarra fordítás céljából, mint korábban – ezeket a fordításokat addig az ideig én magam végeztem el. A MATISZ számára azonban ezek teljesen elvesztek, egyetlen elégtétele lehetett a klikknek, hogy T. sem jutott hozzájuk. Ez elkezdett további negatív hatásokkal lenni a CED belföldi tevékenységére is – ami pedig döntő volt a cég számára –, mivel a takarító cégvezetők egyenként elfordultak Tibortól.

Bizonyos idővel azelőtt, hogy ezeknek az embereknek az akciója elkezdődött volna, a CED vezetősége – ebben a döntésben én magam is részt vettem – úgy döntött, hogy korlátolt felelősségű társaságot hoz létre, amelynek tevékenysége az oktatási tanfolyamok lebonyolításából és a szabadalmi joggal védett szellemi termékek kezeléséből fog állni. Ennek a vállalatnak a neve ugyanaz lett, mint az első betanítási tanfolyamoké (KonfirMATISZ), és tulajdonosa egyharmad részben a CED, kétharmad részben pedig a MATISZ lett. Amikor a szövetség eltérítése megtörtént, ez a cég már működött. A Kft. igazgatói posztjára Kata került, T. felesége, aki közben végzettséget szerzett felnőttoktatásból. Amint a MATISZ az új titkár érdekszférájává vált, el akarta küldeni az igazgatót, és saját emberét ültetni a helyére, akkor pedig az összes oktatási anyag az ő zsebébe csurgatta volna a pénzt. Ez hosszú folyamatot indított el – még bíróságra is került az ügy –, végül a CED vissza tudta szerezni a vállalatot, mert kifizette saját részarányát a törzstőkéből, a MATISZ pedig nem. Nem is tudta volna megtenni belátható időn belül, mert az új vezetőség alatt a szövetségnek semmilyen tartaléka sem volt, még az európai föderáció is hitelezője volt az éves tagdíj erejéig. Ezt követően azonban a CED kellett, hogy befizesse a MATISZ helyett a többi törzstőkét, ami azonban újabb teher volt, amit a cég már nem tudott elviselni. Ezt csak úgy lehetett megoldani, hogy a Kft-be több újabb tulajdonost vontak be, akik a leglelkesebb takarító cégvezetők voltak – meg én magam –, így a szükséges tőke befizetése megtörtént, az új papírok elkészültek, és mind aláírtuk őket.

Az eddigiekben elmondott okokból az üzleti év végén az árbevétel nem tudott megfelelni a várakozásoknak, és a részvénytársaság harmadik éves közgyűlésén nyílt csata zajlott le T. és ellenfele között. Ez már a következő év (2004) elején történt. Az utóbbi azonnal fel akarta számolni a céget. T. azonban ismét meg tudta győzni a többi részvényest arról, hogy a kilátások sokkal jobbak, mint amilyenek látszanak, és két javaslatot tett a fejlesztés lehetséges irányaira. Az egyik volt az eLearning, a másik a cég lesoványítása egy bizonyos időre. Végül is T. újabb egy év türelmi időt kapott a részvényesek többségétől.

Volt még egy változás a CED vezetésében. T. lemondott, mint tényleges vezető, hogy aktívabban tudjon dolgozni, és I., a SERI igazgatója lett vezérigazgatóvá választva.

Az egyensúly megbomlása

Tehát amint említettem, körülbelül a 2004. év közepén munkahelyem olyan fordulóponthoz ért, amikor nem volt más alternatíva, mint hogy a cég tevékenységét annyira lecsökkentsék, amennyire csak lehet, ez azt jelentette, hogy el kellett bocsátani minden alkalmazottat, és a cég összes tevékenysége abból állt, hogy beszedte a szellemi termékek után a jogdíjakat. Kizárólag I. maradt a cégnél fizetés nélküli vezérigazgatóként, hogy esetenként válaszoljon a bejövő levelekre. Ez a szituáció valójában közvetlen következménye volt annak a mesterkedésnek, amelyet T. ellen szerveztek, amint azt korábban leírtam. Ahogy a takarító cégvezetők közül egyre többen vonták meg erkölcsi támogatásukat, és T. bázisa egyre jobban összeszűkült, a cégnek egyre csökkent az árbevétele, veszteséges lett, még a köztartozásokat sem tudta kifizetni. A cégnek ugyan volt egy csomó beszédetlen pénze, amelyet a vásárlók még nem fizettek ki, ennek többsége azonban reménytelenül behajthatatlan kint-levőséggé vált. Az év vége felé a cég számláját az adóhatóság zárolta, és a cég likvidálása nem nagyon volt elkerülhető. Az volt tehát az egyetlen lehetőség, ha a céget alvó jogdíj-beszedő egységgé változtatják. T. egész sor ajánlatot kapott olyan részvényesektől, akik elvesztették érdeklődésüket a cég iránt, hogy vásárolja meg részvényeiket, amit ő meg is tett a reális csökkentett értéken. Ez lehetővé tette számára, hogy ő és az igazgatótanács egyedül dönthessen, és a döntés meg is született. A KonfirMATISZ vitte tovább a tevékenységet.

Az összes alkalmazott velem együtt megkapta a felmondást. A fiatalabb hölgyek elkezdtek új munkát keresni, egyetlen nyugdíjas kolléganőnk, Judit, átkerült a KonfirMATISZ állományába, én pedig szabadúszó lettem a jövőre nézve, és a Kft. részére kellett elvégezni a fordításokat, grafikai és szöveges szerkesztéseket. Be kellett fejeznie azokat a tankönyveket, amelyek az oktatási tanfolyamok számára készültek, illetve szerkeszteni kellett egy új havi folyóiratot, amely a nosztalgia stílust képviselte. Az adóhatóság letiltotta a hozzáférést a számlánkhoz, és az irodai felszerelés is zárva lett, vagyis a cég semmilyen pénzt sem tudott beszédni, ami bejött, azt a hatóság azonnal leemelte, a felszerelést pedig nem lehetett értékesíteni. Már régen megállapodtam Tiborral, hogy megvehetem saját irodai számítógépet, de várnom kellett, amíg a tilalmat feloldják. Ettől függetlenül hazavittem, először a számítógépet, az asztalt és a szkennert, majd a monitort is, mivel az enyéme, az egyik monokróm, a másik régi kínai monitor, rettentően bántották a szememet. Karácsony után mindent hazavittem, és összeszereltem a lakás legkisebb szobájában. Azóta az a dolgozószobám.

Mínthogy már előre lehetett látni, mi fog történni, előfizettem egy ADSL vonalra az Internet szolgáltatónál. Elég sokáig tartott, amíg sikerült e-mailjeimet átirányítanom az új címre, de még annál is tovább tartott, amíg megtanultam, hogyan kerüljem el az ostoba csapdákat, amelyeket a műszaki eszközök okoztak. Bár ez csak nyolc éve volt, az IT (számítástechnika) akkori színvonala ma már történelem. Ami a legtöbb nehézséget okozta számomra, az a tárcsázó szoftver volt. Ezt csak akkor tudtam megbízhatóan kiküszöbölni, amikor vettem egy routert. Az arra is jó volt, hogy a vonalat megoszthassam a fiammal, és attól kezdve nem kellett neki a telefonvonalat magához ragadni, ha Internet kapcsolatot akart, de még jobbat tett az erszényemnek.

Amint az ADSL vonalat sikerült működőképessé tenni, folytattam munkámat, amit korábban végeztem. Mint említettem, ez a tankönyvek szerkesztéséből állt, a kész fájlokat elküldtem T. gépére – a korábbi CED iroda a KonfirMATISZ Kft.-é lett, a felső emeletet foglalták el, az alsó szinten pedig T. az oktatási tanfolyamokat tartotta – e-mail mellékleteként, vagy flashdrive-on elvittem. Munkanapokon bementem az irodába, ha kellett. Továbbra is napi hét-

nyolc órát dolgoztam. Havonta elvileg kellett volna kapnom egy bizonyos összeget tevékenységemért – csak a felét fogadtam el annak, amit T. fizetni akart. T. aztán elintézte a tankönyvek nyomtatását, illetve az „IRKA” folyóiratét.

Mielőtt a CED alvó állapotba került volna, megpróbáltam a termékekre kapott megrendeléseket átirányítani a KonfirMATISZ nevére, de két hónapot is igénybe vett, hogy megszabaduljak a továbbra is hozzám érkező e-mailektől, és továbbítsam T. címére. Néhányra ugyanakkor magam válaszoltam, mivel a szükséges anyag az én számítógépemen volt. Különösen a piktogramok leendő vásárlói voltak makacsok, sok értéket láttak abban a rendszerben, és saját cégük számára tovább akarták fejleszteni. Végül aztán egyre kevesebb jött, és csend lett, ami jó is volt, mert olyan hírek jöttek, hogy az adóhatóság nem fogja megszüntetni a tilalmat, inkább elviszik a berendezéseket. Mindent kiírtam CD-ROM-ra, és már éppen formattálni akartam a keménylemezeket, amikor Kata telefonált, hogy másként végződött a dolog, és mehetek aláírni a számítógépre és a többire az adás-vételi szerződést, amit meg akartam vásárolni.

T. egyébként nem volt hajlandó elfogadni, hogy a banda legyőzte. Amint egyértelművé vált, hogy a MATISZ zsákutca volt számára és a mellette állók számára, ő és a régi gárda magja elkezdte megalakítani a Magyar Kereskedelmi és Iparkamaránál a takarítási szakosztályt a Kézműipari Tagozaton belül. A MATISZ öt évvel korábbi megalapításával ellentétben itt úgy tűnt, minden a helyén van, és az új szakosztály hamarosan működőképes lett. Olyannyira, hogy rövid időn belül még az a téma is megoldódott, hogy a takarítást független szakmává emeljék. Ezen az úton haladva T. vissza tudta szerezni teljes tekintélyét, és ismét munkába tudott kezdeni.

Azzal, hogy a takarítás önálló szakmaként elfogadásra került, és így bekerülhetett azoknak a szakmáknak a jegyzékébe, amelyek a szakmai képzésben részt vehetnek, a dolgok megint sokkal bonyolultabbakká váltak. Miközben hat évvel korábban elegendő volt, hogy T. felvette a kapcsolatot a kerületi munkaügyi központtal, hogy elindíthassa az első takarítói betanítási tanfolyamot, most már belépett az állami bürokrácia is. Emellett a takarítók szakmai képzésének piaca csatatérre változott, tehát annak ellenére, hogy T. álmai megvalósulás előtt álltak, élete nem lett könnyebb.

Ami az én itthon végzett munkámat illeti, az mindössze tíz hónapig tartott. Akkor tartottuk meg a Kft. tulajdonosainak éves közgyűlését – én is részt vettem, mert nekem is volt, illetve helyesebben, még mindig van, tulajdonosi részarányom –, ami rámutatott, hogy a verseny olyan ádáz, hogy a cég az elmúlt üzleti évben sem tudott nyereséget termelni. Az volt az utolsó ilyen közgyűlés, ahol részt vettem, mindig van valamilyen mentségem távollétemre. Ahogy feladataim elolvadtak, szóltam Katának, a cég igazgatójának, hogy nem tartok fizetésre igényt, ha nem dolgozom. Azt azonban felajánlottam, hogy szívességből segítsek nekik, ha szükségük van rá.

Ezzel megszűnt a nyugdíj melletti külön jövedelmem, és keresnem kellett valamit helyette. A cég, amelyben tulajdoni részarányom van, többször költözött. T. valójában szabadúszó volt. Szervezési tevékenységét egyetlen pillanatra sem hagyta abba, és így vissza tudta szerezni fontos helyét a szakmában. A kamarai szakosztály rengeteget segített. Jelenlegi helyükön nem jártam még náluk, de kapcsolatunk megvan.

Már azt követően, hogy itthonról kezdtem dolgozni, más vonalon szükség volt rám. Ez a munka két tevékenység elege: a TisztaTérTechnológia folyóirat főszerkesztője, Zsuzsa kért

arra, hogy mindegyik számba az általa megadott témakörben fordítsak le egy-két cikket a külföldi szakfolyóiratokból. Amikor átvette a lap szerkesztését 2002-ben, még havi gyakorisággal jelent meg a kiadvány, ma már csak évi négy számot ad ki. Ezt a tevékenységet igen méltányos díjjal vállaltam, számomra inkább hobby ez a munka. A kiadó honlapján megtekinthetőek a lap számai, azok a cikkek is, amelyekhez én adtam a magyar szöveget.

Ahogy az idő múlik, és első diplomám már 'aranyosodik', a második pedig negyvenes éveit tapossa, nyelvtudásom pedig kopik, úgy érzem, negyedik szakmám jelentősége egyre nő.

Budapest, 2013. december

Komáromi József